

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2018

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

Korene, kmeň a koruna,
konár, list, kvet, plod, semená...
Prečo sa človek okúňa,
keď naňho čaká premena.

Korene z hlbok žijú z pôd,
z hlbín sa žije do výšok
k prameňom spásonosných vôd,
skadiaľ je k slnku iba skok.

Čo by bol strom, čo bez kmeňa,
(kosodrevina, azda krík),
čo nesie ťarchu bremena,
zelenú klenbu. Výkričník.

Štefan Sandtner – Strom

Ludia pre lesy, lesy pre ľudí

4. Pamätník na majstra Ladislava Chudíka má tvar scenára rozviaťeho vetrom

LESY Slovenskej republiky spolu s obcou Hronec dali tomuto nestorovi slovenského filmu a divadla postaviť pamätník na mieste, ktoré mal rád, na Hájnom grúni.

Prestížna cena za projekt významných lesníckych miest

Výročnú cenu revue Pamiatky a múzeá dostal podnik už po druhýkrát.

5. Agrokomplex 2018 bez Semenolesu, predaja diviny a koní z Muráňa

LESY Slovenskej republiky na tomto ročníku reprezentoval stánok v pavilóne M zameraný na osvetu o najväčšom probléme súčasného slovenského lesníctva – rozpade smrečín vplyvom podkôrneho hmyzu.

6. Všetko pre ochranu oravských lesov

Aktuálny stav oravských smrečín bez ohľadu na vlastnícke vzťahy je určite najhorší v rámci celého Slovenska.

8. Medaile pre lesnícke víno

Zo siedmich zaslaných vín získali na nominačnej súťaži šesť medailí, z toho jednu zlatú a päť strieborných.

9. Mokré skládky dreva – riešenie prebytku dreva na trhu alebo slepá ulička?

Prvou lastovičkou kde mokré skládokovanie dreva od leta testujú, je Odštepny závod Námestovo.

10. Keď horí kúsok hory...

Celkové škody vzniknuté požiarom na lesných pozemkoch k 1. septembru boli vyčíslené na 12.886,01 eur.

11. LESY a hrady

Na pozemkoch v správe štátneho podniku LESY SR, sa v súčasnosti nachádza viac ako 30 hradných zrúcanín.

12. Po nás potopa – lesní pedagógovia na Bratislavskom hrade

Postupne sa nápor vetra stupňoval a k výdatným zrážkam sa pridali aj blesky.

13. V Lesníckom skanzene odhalili sochu prvej významnej lesníčky na Slovensku

Jubilejné 20. stretnutie klubu lesníčok pri SLK.

14. Jeseň vo vrecku s nápadmi

Špagátka korková, ježkovec bukvičiakový a korkovec lesný

15. Lesníci a Slniečko

Vyššie tucet detí s downovým syndrómom na výlete s lesnými pedagógmi v Návštevníckom centre a lesníckej lesnú škole v Katalinpuszte.

16. O každom strome musíme rozmýšľať

Rozhovor s riaditeľom Štátnych lesov TANAP-u Pavlom Fabianom.

Redakčná rada

Ing. Vlastimil Rezek
Ing. Jozef Bystriansky
Mgr. Pavel Machava
Ing. Jozef Herud
Ing. Robert Kiš
Ing. František Fodor
Ing. Július Burkovský

Šéfredaktor:

Ing. Vlastimil Rezek
Redaktori:
Mgr. Anna Sliacka (as)
Ing. Milota Nádovrníková (mn)
Stáli prispievatelia:
Ing. Milan Longauer
Ing. Viliam Stockmann

Grafická úprava:

Xepap, spol. s r. o.
www.xepap.sk

Foto na obálke:

Anna Sliacka

Adresa redakcie:

LESY SR, š. p.
Lesnícke a drevárske múzeum
Námestie SNP č. 23/25
960 01 Zvolen
telefón: 0918/444 278
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Prevádzková slepota. Tak sa hovorí situácii, keď denne bez povšimnutia prechádzame okolo vecí, ktoré by si zaslúžili pozornosť, no nám sa zdá všetko v poriadku. Zásadná zmena nastane, keď prídeme do nového prostredia a zrazu vidíme roky neriešené problémy, nelogické postupy či havarijné stavy. Nie je jednoduché sa po desiatkach rokov pozrieť na svoje okolie novými očami. Veď keď to bolo dobré pred rokom, musí to byť v poriadku aj teraz. Priznajme si, kto z nás si takúto vetičku nikdy nepovedal?

O tom, že sa to dá, nás našťastie presviedčajú niektorí kolegovia. Nové výzvy si vyžadujú nové riešenia, hoci je to väčšinou nepohodlné, časovo náročné a výsledok nášho úsilia nie je vopred zaručený. Jedným z príkladov snahy o zmenu a riešenie mimoriadnej situácie je pokus o zavedenie mokrého skládkovania dreva, ktorý majú za sebou na OZ Námestovo. Úspora, ktorá vznikla zachovaním kvalitatívnych parametrov pri skladovaní 1200 m³ dreva, v tomto prípade nie je podstatná. Zásadné sú informácie, ktoré môžu využiť pri plánovaní ďalšie odštepné závody s podobným problémom.

Prijemné čítanie

18. Známa lesnícka rodina Belházy

Historické lesnícke osobnosti

19. Stabilizáciou k dokonalému drevu

Drevo stabilizované polymérovou živinicou je kvalitný základ pre výrobu rúčok na nože, šperkov či iných umeleckých predmetov. Takto upravené drevo sa už ďalej nedeformuje a nepraská.

20. Rozhovor o lensom hospodárení 2. polovici XX. storočia na Orave

O tomto neľahkom období rozpráva Ľudovít Berec, dlhoročný riaditeľ Lesného závodu Oravský Podzámok.

19

24

22. Modlitba lesa

V rukách kamenárov zo Sobraniec vznikla na žulovom podklade modlitba lesa, ktorá oslavuje les ako súčasť života človeka.

23. Tohtoročná akvizícia Lesníckeho a drevárskeho múzea

Z posudzovaných 815 predmetov bude po odporúčaní členov komisie 813 zapísaných do fondu múzea.

24. Pozvánka na výlet – Hrad Hrušov

Pomenovanie vraj dostal podľa planých hrušiek, ktoré hojne rástli v jeho okolí. Legendy spomínajú aj smoliara Huruša, ktorý zachránil pána Forgácha z Gýmeša a jeho sluhu.

25. Lesná železnica Klakovskou dolinou

Stavebné práce na lesnej železnici Klakovskou dolinou sa začali roku 1924 a v jednotlivých etapách pokračovali až do roku 1930.

26. Jazvec Mišo

Zasmejte sa
Uveríte
Receptár

27. Kalendárium

Erby s nádychom lesa
Jubileá

28. Drevený sochár

Mike Yokotake ako grafik a dizajnér objavil v dreve možnosti na vyjadrenie svojich názorov, predstáv a zhmotnenie jedinečných okamihov.

28

Pamätník na majstra Ladislava Chudíka má tvar scenára rozviateho vetrom

Odhalenie pamätníka na Hájnem grúni

Už je to viac ako tri roky, čo do hereckého neba odišiel nezabudnuteľný herec, majster Ladislav Chudík. LESY Slovenskej republiky spolu s obcou Hronec dali tomuto nestorovi slovenského filmu a divadla postaviť pamätník na mieste, ktoré mal rád, a kde je podľa jeho želania rozsypaný aj jeho popol.

Na Ladislava Chudíka si prišli pri odhalení pamätníka zaspomínať aj niektorí jeho kolegovia. „Keby boli voľby na slovenskom divadelnom Olympe, určite by bol Zeusom! V Anglicku by bol lordom, vo Francúzsku rytierom čestnej légie. Lord, rytier, aristokrat, majestát? Neviem! Jednoducho po našsky, úžasný Laco Chudík, bežár z Hronca!“ zhodnotil Chudíkov profesijný život člen činohry Slovenského národného divadla Dušan Jamrich. Na úryvky z hercovho života zaspomínali aj Marek Ťapák či ministerka kultúry Ľubica Laššáková.

„Teším sa z toho, že sa vytvoril pamätník na mieste, ktoré mal rád. Som rada, že to nie je náhrobný kameň, ale pamätník. Je to oslava života človeka, ktorý niečo dokázal,“ zdôverila sa vdova Alena Chudíková.

Hájny grúň (1207 m n. m.) je miesto ležiace vysoko nad umelcovou rodnou obcou Hronec s pútavým výhľadom na Nízke Tatry. Hoci je na dohľad od najznámejších turistických centier, samotný Hájny grúň je mimo výraznejšej pozornosti turistov. Škoda, že tento pamätník nestojí pri nejakej známej turistickej trase, kade chodí viac ľudí. Myslím si, že toto je ešte taká neobjavená kráska,“ opísala miesto, na ktorom je pamätník postavený, sesternica Ladislava Chudíka Erika Gašperíková.

Ako vlastne pamätník vznikol? S myšlienkou prišiel na Odštepny závod Čierneho Balogu náš byvalý kolega Ján Mičovský, ktorý oslovil aj autora pamätníka Matúša Jančuru. O rok na to sa podnik LESY SR dohodol na spolufinancovaní a súčinnosti pri výstavbe pamätníka s obcou Hronec a stavba sa mohla začať.

„Pamätník sa skladá z dvoch častí. Prvá je granodiorit pochádzajúci z lokality Tlstý javor približne 20 kilometrov od Hájneho grúňa. Symbolizuje späťosť majstra Chudíka so zemou. Oceľové pláty, ktoré letia do vzduchu, nadväzujú na materiál, ktorý je pre Hronec taký vzácny, a to je železo. Symbol celého pamätníka je scenár, ktorý je rozfúkavaný vetrom,“ prezradil autor pamätníka Matúš Jančura.

-vr-

„Bola to herecká legenda, ktorá priniesla veľa krásnych zážitkov či už na televíznych obrazkách, alebo na doskách, ktoré znamenajú svet. Lesníci sa pripojili k myšlienke odhaliť tento pamätník jednak kvôli tomu, že pán Chudík bol silný lokálpatriot, ale tiež aj preto, že bol veľkým podporovateľom lesníkov a lesníctva,“ povedal generálny riaditeľ podniku Marian Staník. Pripomeňme, že Ladislav Chudík v roku 2004 a 2007 otváral najväčšie podujatie podniku LESY SR pre verejnosť Deň stromu.

Prestížna cena za projekt významných lesníckych miest

V týchto dňoch bola znova ocenená práca nášho štátneho podniku v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva na Slovensku. Po r. 2014, keď LESY SR dostali výročnú cenu revue Pamiatky a múzeá za rekonštrukciu vodojemu v parku kaštieľa v Palárikove, sa náš podnik opäť stal nositeľom tohto vyznamenania. Redakčná rada časopisu Pamiatky a múzeá spoločne s vydavateľmi časopisu Slovenským národným múzeom a Pamiatkovým úradom Slovenskej republiky nám udelila toto prestížne ocenenie v kategórii AKCIA – PODUJATIE – DLHODOBÉ PROJEKTY za budovanie siete významných lesníckych miest. Vyberali z deväťnástich nominovaných aktivít. Garantom

a realizátorom nášho projektu je Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene. Realizuje sa od r. 2007 a počas tohto obdobia

zaznamenal viacero mílnikov: vyhotovenie loga VLM, edíciu dvoch úspešných publikácií, realizáciu výstavy o VLM, registrovanie ochranej známky a najmä dokumentáciu, označenie a propagáciu nateraz 49 lokalít logom VLM s umiestnením informačnej tabule o historickej a prírodnej hodnote významného lesníckeho miesta. Cenu prevzal 7. septembra 2018 generálny riaditeľ štátneho podniku LESY Slovenskej republiky Marian Staník na slávnostnom otvorení Dní európskeho kultúrneho dedičstva 2018 v Slovenskej republike v Nitrianskej galérii v Nitre. Ďakujeme.

Tatiana Figurová,
LDM Zvolen

Agrokomplex 2018 bez Semenolesu, predaja diviny a koní z Muráňa

LESY Slovenskej republiky, š. p., reprezentoval stánok v pavilóne M

Agrokomplex Nitra. Najväčšia medzinárodná poľnohospodárska a potravinárska výstava na Slovensku sa v meste pod Zoborom v auguste uskutočnila už po 45.krát. LESY Slovenskej republiky na tomto ročníku reprezentoval stánok v pavilóne M zameraný na osvetu o najväčšom probléme súčasného slovenského lesníctva – rozpade smrečín vplyvom podkôrneho hmyzu. Meno podniku LESY SR sa však skloňovalo na výstave aj pri odovzdávaní ocenení zaslúžilým pracovníkom rezortu. Striebornú medailu si z rúk ministerky pôdohospodárstva Gabriely Matečnej prevzal náš kolega, riaditeľ OZ Čierny Balog, Miroslav Pepich.

Bez Semenolesu a OZ Revúca

Výstavy sa však z ekonomických dôvodov nezúčastnil OZ Topoľčianky, ktorý v minulosti predával mrazenú divinu, ani OZ Semenoles, ktorý viac ako desaťročie predával okrasné dreviny a doplnkové produkty na voľnej ploche. Zmena nastala už v minulom roku, keď nové vedenie výstavnice začalo požadovať za prenájom výstavnej plochy komerčné ceny. „Pokiaľ k nám bude vedenie Agrokomplexu pristupovať vyslovene komerčne, je to pre nás vysoko stratové a nebudeme sa tejto výstavy zúčastňovať ani v budúcnosti,“ povedal riaditeľ OZ Semenoles Marek Šimanský. Semenársky závod sa však zúčastní na jesennej výstave Lignumexpo, a tiež na jarnej výstave Gardenia, ktorá je vzhľadom na ponúkaný sortiment a záujem návštevníkov komerčne zaujímavá. Čistá strata z minulého ročníka Agrokomplexu sa totiž vyšplhala až na sumu približne päť tisíc eur. Ľudia v lete totiž ozdobné dreviny málo kupujú. „Aj keď kúpia, nestarajú sa o ne, nepolievajú ich, a potom sa prídu sťažovať, že im rastlina vyschla,“ dodáva vedúci Strediska genofondu a okrasných drevín Jochy Samuel Kozánek. Semenoles však predsa len k realizácii tohoročného Agrokomplexu prispel. Tak ako po minulé roky, pripravili kolegovia

z Liptovského Hrádku zelenú výzdobu pavilónu F. Samozrejme, tiež za komerčné ceny.

Kone z Muráňa

Po minuloročnom úspechu, keď OZ Revúca dostal Zlatý kosák za kolekciu koní norik muránskeho typu, sa v tomto roku na Agrokomplexe nezúčastnil ani tento odštepny závod. „Po prvé si treba uvedomiť, že Zlatý kosák sa nedá získať každý rok, a na to, aby sme vystavovali kone na Agrokomplexe, sa treba aj pripraviť. Kobyľky, ktoré majú byť vystavené, sa nepripúšťajú. To tiež ovplyvňuje ekonomiku, pretože v súčasnosti záujem o naše kone prevyšuje možnosti chovu,“ vysvetlil neúčastník na poľnohospodárskej výstave riaditeľ odštepneho závodu Ján Vavrek. Vedenie OZ Revúca pre dlhodobu rastúci

dopyt začína uvažovať o zvýšení počtu základného stáda a zvýšením produkcie ťažných koní. Je to však beh na dlhé trate. Kone sa totiž predávajú až ako štvorročné, po absolvovaní základného výcviku.

Stánok LESY SR

Nakoľko je Agrokomplex najnavštevovanejším podujatím nitrianskeho výstavnice, nemohli sa na nedostatok záujmu sťažovať naši kolegovia lesní pedagógovia, ktorí v stánku podniku LESY SR vysvetľovali podrobnosti o lykožrútoch, kalamitách a náhodných ťažbách dreva. Hoci počet návštevníkov tohto stánku nikto nepočítal, faktom zostáva, že rozdali všetkých sedemtisíc papierových klobúčikov tematicky zameraných na boj s podkôrnym hmyzom.

O tom, že sa Agrokomplex začína orientovať okrem poľnohospodárstva a potravinárstva čiastočne aj na lesníctvo, svedčí uskutočnená verejná nahrávka diskusie s názvom Strategické smerovanie a ciele politiky o lesoch. Zúčastnili sa jej generálny riaditeľ Sekcie lesného hospodárstva a spracovania dreva MPRV SR Peter Kicko, generálny riaditeľ podniku LESY SR Marian Staník, generálny riaditeľ Národného lesníckeho centra Ľuboš Halvoň a predseda Fóra o lesoch OSN Boris Greguška.

Všetko pre ochranu oravských lesov

Pod týmto mottom si pracovníci OZ Námestovo v apríli 2018 pripomenuli 60. výročie vzniku Odštepného závodu v Námestove. (1. 4. 1958 – 1. 4. 2018). Pri tejto príležitosti bola vydaná aj knižná publikácia, ktorá každého čitateľa nenáročnou formou prevedie obdobím zmien v užívaní oravských lesov od roku 1958, aj konkrétne opisuje administratívne členenie obhospodarovania štátnych lesov na Orave v štyroch časových medzníkoch (1. 4. 1958, 1. 4. 1974, 1. 1. 1995, 1. 4. 2018), vývoj zastúpenia drevín v uvedených obdobiach, vývoj technických zariadení v ťažbe a približovaní dreva, históriu škôlkarskej výroby a prác v pestovnej činnosti. Zároveň pomenúva príčiny súčasného ohrozenia oravských lesov a poukazuje, akými opatreniami sa dá zabezpečiť vyššia stabilita a biodiverzita obhospodarovateľných lesov. Práve túto časť tejto publikácie bližšie predstavujeme v tomto príspevku, pretože **aktuálny stav oravských smrečín bez ohľadu na vlastnícke vzťahy je určite najhorší v rámci celého Slovenska.**

Medzi rozhodujúce faktory, ktoré sa podieľali na tomto stave oravských lesov, patria:

1. Klimatické zmeny

Podľa údajov z klimatologickej stanice v Oravskej Lesnej, ako jednej z najchladnejších obcí na Slovensku priemerná ročná teplota v tejto obci vzrástla zo 4,5 °C v roku 1961 na 6,3 °C v roku 2017, z toho za posledných 30 rokov o 1,2 °C.

Priemerné atmosférické zrážky vo vegetačnom období sú dlhodobo pod normálom.

2. Nevyrovnané vlastnícke vzťahy

Na Orave sa nachádza niekoľko tisíc hektárov lesa drobných súkromných vlastníkov, ktoré sú bez reálneho obhospodarovania, a lesov, ktoré sú na poľnohospodárskych pozemkoch (biele plochy). V tých je v súčasnosti už viac ako 1 000.000 m³ nespracovaných vyletených a aktívnych chrobačiarov, z ktorých sa podkorný hmyz nekontrolovane šíri do lesov ostatných vlastníkov lesa.

3. Zákon o ochrane prírody, územia Natury 2000

Územne obmedzenia cez rôzne stupne ochrany, ktoré si vyžadujú súhlas štátnych orgánov životného prostredia na spracovanie kalamity a realizáciu niektorých opatrení v ochrane lesa, zákaz všetkých lesopestovných prác od 1. 3. do 30. 6. v CHVÚ Horná Orava spôsobujú, že sa potrebné ochranné opatrenia v lesoch robia neskoro, alebo vôbec.

4. Zákon o verejnom obstarávaní

Do procesu obstarávania prác cez verejno-obchodné súťaže, pri ktorých prakticky jediným kritériom úspechu je najnižšia cena, spôsobilo, že na trh vstupuje veľa nových firiem, často bez absolútnej skúsenosti a schopnosti zabezpečiť vysúťažené práce, s cieľom úžerníckym spôsobom profitovať z firiem a živnostníkov, ktorí to dokážu zrealizovať; žiaľ, tých je z roka na rok menej. Toto veľmi výrazne ovplyvňuje pružnosť a účinnosť hospodárskych opatrení, zvlášť v ochrane lesa. Nedodržiujú sa agrotechnické termíny a kvalita prác v pestovaní lesa

sa zhoršuje, je absolútny nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily, najmä vo výchove lesných porastov.

5. Drevinová skladba a priestorová výstavba lesných porastov.

Rovnorodé a rovnoveké smrekové porasty ako výsledok rúbaňového hospodárenia v rámci pestovného systému lesa podľa vekových tried neumožňujú rozložiť ekologické riziko rozpadu na viac drevín a stromových vrstiev.

Zhrnutie

Trend otepľovania, deficit zrážok vo vegetačnom období, častý výskyt sprievodných javov (prepadavé vetry, víchrice, záplavy, požiare), zakyslené pôdy budú spôsobovať smreku ako dominantnej drevine stresové situácie, čo využijú biotickí škodcovia na stupňovanie svojej škodlivosti a zväčšovanie počtu svojich generácií. Rovnoveké priestorové štruktúry lesných porastov nebudú schopné nahrádzať vypadávajúci smrek, nárast holín a následných pestovných prác.

Akútne riešenie situácie lesov drobných vlastníkov a bielych plôch by si vyžadovalo v krajnom prípade až obmedzenie vlastníckych práv, na čo nebude politická odvaha, a tak budú naďalej zdrojom šírenia nákazy do okolitých lesov.

Stupňujúci sa tlak environmentálnej loby, ktorá bude využívať tento zlý stav lesov, hoci je spôsobený prevažne objektívnymi príčinami, ale aj spoločenská objednávka laickej verejnosti na väčšie využívanie lesa pri regenerácii svojej pracovnej sily, budú klást čoraz väčší dôraz na taký typ lesa ako výsledok cielavedomej hospodárskej lesníckej činnosti, ktorý najviac uspokojí ich stupňujúce sa požiadavky.

Legislatívne zmeny na poli externého obstarávania sú vždy parketa na zvýšenie aktivity záujmových skupín a na presadzovanie ich vlastných záujmov, bez ohľadu na potreby celej spoločnosti.

Tak ako ďalej?

V prvom rade sa od nás lesníkov právom očakáva, že vrátime riešenie odpovede na túto otázku na odbornú rovinu a začneme ovplyvňovať a meniť tie procesy vo svojom hospodárení, na ktoré máme dosah. A to tak, že sústredíme všetky svoje kapacity tam, kde sme doma, teda do pestovania a ochrany lesa, v tomto prípade do prebudovy smrekových porastov na prírode blízky tzv. trvalo rôznoveký les, založený na vyváženom zastúpení pôvodných drevín (smrek, jedľa, buk), priestorovo usporiadaný vo vertikálnom zapojí s niekoľkými stromovými vrstvami, prípadne vekovo a plošne odlišenými porastovými skupinami (hlúčikmi).

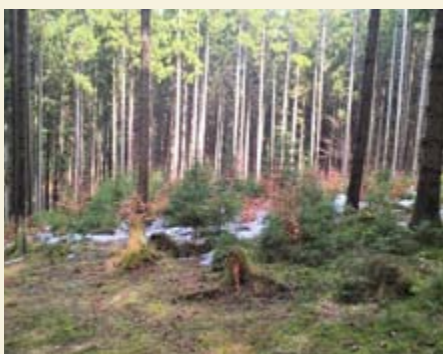
Súčasná situácia oravských smrekových lesov sa dala predpokladať už začiatkom 90. rokov pri transformácii vlastníckych

Les vekových tried

Trvalo rôznoveký les

Odclonený maloplošný skupinový clonný rub – vek 10 rokov

Odclonený maloplošný skupinový clonný rub – vek 25 rokov

pomerov. Preto sme už v tomto období začali s uplatňovaním a overovaním pestovných postupov vo výchove a obnove trvalo rôznovekého lesa vo vybraných lesných porastoch (tzv. objektoch Pro Silva) a na základe viac ako 20-ročných praktických skúsenosti s prebudovou smrekových porastov, môžeme predpokladať tri scenáre ďalšieho vývoja:

Optimistický scenár

Rozsah kalamity umožní popri jej spracovaní začať prebudovu lesných porastov úmyselne – cielavedome. Použité hospodárske postupy by mali kopírovať spôsob obnovy prírodného lesa v našej oblasti, kde prirodzeným úbytkom stromov, alebo skupiny stromov v hornej vrstve, dochádza k zmene svetelných pomerov a v takto vytvorených medzerách vzniká nová generácia. Zrýchľuje sa odrastanie už existujúcej následnej generácie v najspodnejšej vrstve a súčasne nastáva presun niektorých stromov strednej vrstvy do uvoľnenej medzery v hornej vrstve. Tie jedince, ktoré nedokážu, alebo nemôžu využiť zvýšený prísun svetla, ktorý sa postupne znižuje zaplňaním vytvorenej medzery, pomaly chradnú a odumierajú v procese prirodzenej autoredukcie. Tak sa prirodzene formuje vertikálny zápoj tohto lesa, s uplatnením všetkých pôvodných drevín.

Teda vznik a odrastanie následného porastu sa po celý čas deje v tieni materského porastu, ktorý ho chráni, redukuje a prirodzene dopĺňa.

Teda aj my pri obnove použijeme podrastový hospodársky spôsob, pri ktorom budeme kombinovať nepravidelnú maloplošnú skupinovú formu s jednotlivým výberom, a predĺžením obnovenej doby môžeme začať už v 60-ročných porastoch s tým že vytvoríme priestor následnej generácii lesa na jej drevinové, vekové a plošné rozdielovanie.

Takýto vývoj možno predpokladať už len na veľmi malej výmere lesov, a to najmä tam, kde rozsah kalamity neprekračuje 50% celkovej ročnej ťažby dreva.

Realistický scenár

Odráža približne dnešný stav väčšiny územia, kde podiel kalamity dosahuje 80 až 90% celkovej ročnej ťažby dreva. Ide predovšetkým o rozptýlenú kalamitu, alebo kalamitu, pri ktorej vznikajú menšie otvorené plochy nerovnomerne rozmiestnené po ploche. Ak sa podarí aktívnu a včasnú ochranu udržať podiel ťažby vo výške etátu, tak, aby stromy materského porastu čo najdlhšie clonili a diferencovali následný porast, nedeje sa nič dramatické, len na rozdiel od predchádzajúceho scenára stromy do ťažby nevyznačuje odborný lesný hospodár, ale niektorý škodlivý činiteľ. Z pohľadu prebudovávania lesných porastov na vekovo a drevinovo diferencovanú štruktúru v konečnom výsledku nebude veľký rozdiel medzi oboma scenármi. Pri oboch týchto scenároch sa počíta s masívnou podsadbou chýbajúcich pôvodných drevín

Neodclonený maloplošný skupinový clonný rub

Maloplošná skupinová clonná obnova po úmyselnej ťažbe dreva

Odclonená podsadba buka

(jedľa, buk) na čiastočne presvetlených plochách či už po úmyselnej, alebo náhodnej ťažbe dreva.

Pesimistický scenár

Zlyhajú všetky ochranné opatrenia a snahy o záchranu alebo pomalý rozpad smrekových porastov. Dôjde k veľkoplošnému rozpadu celých lesných komplexov. Vzniknú rozsiahle holiny, nastanú veľké, ťažko zvládnuteľné úlohy pri zakladaní budúcich lesných porastov a následne ich výchove.

Aj v takejto situácii treba hľadať podobnosť s prírodným lesom. Aj tu z času na čas dôjde k veľkoplošnému rozpadu vplyvom napr. vetra a odclonenú plochu nezaplnia cieľové dreviny pôvodného prírodného lesa, ale dreviny prípravného a rýchlorastúceho lesa (jarabina, breza) a až po ich čiastočnom odrastaní sa v ich tieni začínajú presadzovať pôvodné tienne dreviny.

Niečo podobné bude treba aplikovať aj na takto vzniknutých rozsiahlych holiach, rozfázovať ich zalesnenie do dlhšieho časového obdobia a pri vnášaní hlavných drevín naplno využiť priaznivý efekt prípravného lesa.

Pokročilá fáza prebudovy

Nepravidelná skupinová obnova po náhodnej ťažbe dreva

Odclonená podsadba jedle

Založený následný cieľový porast v tieni prípravného lesa brezy

Budúci trvalo etážový les sa bude musieť založiť bez pomoci tieňa materských stromov pôvodného lesa, výchovnými opatreniami zameranými na štrukturalizáciu od prvých výchovných zásahov v mladinách až po prebierky.

Bude do klásť vysoké nároky na odbornosť lesného personálu, ako aj pracovníkov, ktorí budú uvedené opatrenia vykonávať.

Pavol Dendys
OZ Námestovo

Po roku sa opäť vrátili lesnícke kosy na Poľanu

S ručným kosením lúk sa v dnešnej dobe stretávame už len výnimočne, keďže každý správny záhradkár vymenil náročnú prácu za motorové kosačky. Existujú však aj lokality, kde si zaničení kosci neváhajú ráno privstať a vyhrnúť rukávy pre správnu vec. Jedným z takýchto miest je aj Chránený areál Dolná Zálomska priamo v kaldere Poľana, kde sa už po šiesty raz stretli lesníci pri kosení vzácnej lokality. Táto takmer 2,5 hektárová lúka je ukážkou dobre zachovaných a druhovo bohatých prameniskových, slatinných a stredne vlhkých rastlinných spoločenstiev s výskytom zákonom chránených druhov. Bez pravidelného kosenia by táto lokalita postupne v priebehu niekoľkých desaťročí zarástla drevinami. Aj napriek možnosti využitia ručných motorových kosačiek, siahli lesníci po starých dobrých kosách.

Rovnako ako aj pominulé roky, tak aj tento rok sa k lesníckam a lesníkom z OZ Krievňan pridali pracovníci CHKO Poľana, ktorých sukne a tričky s ľudovými vzormi priniesli spestrenie typicky zeleného oblečenia lesníkov. Z dobrovoľnej akcie sa postupom času stal zvyk s priestorom na príjemné posedenie kolegov z blízkeho, ale aj ďalekého okolia.

Radko Srnka

Medaile pre lesnícke víno

Hoci tohoročné hrozno ešte len čaká na zber, lesníci z Odštepného závodu Topoľčianky potešili priaznivcov vína z viníc Lesov Slovenskej republiky dobrou správou. Všetko víno z minuloročnej úrody má vysokú kvalitu. „Štandardne,“ povedia si znalci tohto moku a tradiční odberatelia z radov lesníkov aj verejnosti. Ročník 2017 však bol predsa len výnimočný.

„Zo siedmich zaslaných vín sme získali na nominačnej súťaži s medzinárodnou účasťou v Nemčičanoch šesť medailí, z toho jednu zlatú a päť strieborných,“ povedal vedúci strediska služieb Odštepného závodu Topoľčianky Ján Helenin.

Vína tak teoreticky mohli byť vybrané aj do Národného salónu vín, kde sa ukladá sto najlepších vín každej sezóny, no pre malú kapacitu ich topoľčianski kolegovia na ďalšie posudzovanie neposielajú. „Napriek tomu je to dobrá propagácia Lesov SR. Taký úspech je výnimočný,“ hovorí Helenin.

Zlatú medailu si odnieslo víno odrody Chardonnay.

Vinica v Topoľčiankach má v súčasnosti pri dobrých podmienkach produkciu okolo 24 ton hrozna, z ktorého sa vyrobí ročne okolo 18.000 litrov vína. Aj keď ocenené víno pochádza z minulého roku, tohoročná úroda vyzerať tiež veľmi nádejne. Topoľčianski lesníci predpokladajú úrodu minimálne na úrovni minulého roka, čo bolo 24 ton, a aj kvalita je predbežne veľmi vysoká.

Po rokoch, keď sa vinica postupne obnovovala a náklady na výsadbu a ošetrovanie

presahovali výnosy, je vinica v súčasnosti finančne sebestačná. V tomto roku plánujú v Topoľčiankach rozšíriť vinicu o odrodu Alibernet. Tú doteraz nakupovali od externých pestovateľov.

Nosnou odrodou je však v posledných rokoch Cabernet Sauvignon, z ktorého sa vyrába aj veľmi žiadané ružové polosladké víno. Pri pomletí a odstoppovaní sa hrozno ponechá približne štyri hodiny postáť, čím získa typickú ružovú farbu. Každý rok sa však doba vylúhovania farbiva mierne líši. Na rozdiel od červeného vína sa ružové nelisuje, nechá sa iba odkvapkať.

Produkcija vína ročník 2017 z vinice podniku Lesy SR, OZ Topoľčianky podľa sortimentov

Alibernet.....	1800l
Cabernet Sauvignon.....	2100l
Cabernet Sauvignon rosé.....	2900l
Chardonnay.....	3600l
Rizling rýnsky.....	3700l
Rulandské biele.....	1800l
Veltlínske zelené.....	1800l

-vr-

Mokrú skládku dreva – riešenie prebytku dreva na trhu alebo slepá ulička?

Dlhodobé skládkovanie dreva v drevospracujúcich podnikoch, najmä cenných listnáčov, prípadne drevín, ktoré rýchlo podliehajú hubám, je dlhými desaťročiami overená prax. Spomeňme napríklad bývalú Bučinu Zvolen či Preglejkú Žarnovica. S poklesom výroby vo veľkých firmách a s rozvojom čerstvých dodávok citlivých sortimentov (napr. buk) aj v letných mesiacoch postupne ustupovala finančne náročná mokrá ochrana.

Cieľom mokrého skládkovania je udržaním vysokej vlhkosti dreva zabrániť výsušným trhlinám a šíreniu húb, ktoré prináša farebné zmeny a neskôr aj zhoršenie mechanických vlastností. Surové drevo po vyťažení rýchlo stráca vlhkosť a pri relatívnej vlhkosti menej ako 60% už môže v letných mesiacoch dôjsť k jeho poškodeniu. Zmodranie beli u borovice alebo zaparenie buka sú najznámejšími prejavmi týchto procesov. Pri relatívnej vlhkosti menej ako 30% sa začne uvoľňovať voda viazaná v bunčných stenách a nerovnomernosť radiálneho a tangenciálneho zoschýňania spôsobuje výsušné trhliny. Je jasné, že zafarbené alebo popraskané drevo nie je vhodné pre nábytkársky priemysel, a tak sa z dyhárenských a piliarskych sortimentov stáva v priebehu niekoľkých týždňov vlákna. Nezanedbateľným prínosom mokrého skládkovania je pre ihličnaté závody aj výrazné spomalenie vývoja podkôrneho hmyzu vplyvom vysokej vlhkosti.

V súčasnosti pri enormnom pretlaku niektorých sortimentov dreva na trhu, sa

ukazuje nutnosť dlhodobého uskladnenia veľkých objemov dreva nielen v drevospracujúcich podnikoch, ale aj u obhospodarovateľov lesov. Prvou lastovičkou v podniku LESY SR je Odštepny závod Námestovo, kde mokré skládkovanie dreva od leta testujú.

Mokrú skládka dreva na OZ Námestovo, expedičný sklad Oravská Polhora

OZ Námestovo uložil na mokrú skládku v blízkosti expedičného skladu Oravská

Polhora cca 1200 m³ smrekovej guľatiny piliarskej kvality, ktorú vytriedili z kalamitného dreva. Na pripomienku, OZ Námestovo postihla v decembri 2017 veterná kalamita, pri ktorej padlo cca 100.000 m³ smreka.

Po dvoch mesiacoch sú k dispozícii prvé výsledky tohto experimentu. „Pri manipulácii sme boli prekvapení dosiahnutými výsledkami, keďže dopad na kvalitu v jednotlivých manipulovaných sortimentoch bol minimálny. K sfarbeniu dreva došlo len v miestach, kde nebola mokrá ochrana dostatočná, ba vývoj generácie lykožrúta bol zastavený, pričom dospelé imága, ale i larvy boli napadnuté plesňou a nebol ukončený ich vývojový cyklus,“ skonštatoval riaditeľ OZ Námestovo Jozef Herud. V nasledujúcej tabuľke uvádzame prehľad zmien v podieloch jednotlivých sortimentov.

Celkové náklady na zriadenie tohto skladu dosiahli necelých 4000 € a každý mesiac prevádzky stál v nákladoch na vodu a elektrickú energiu (čerpadlo) necelých 3000 €. Pri objeme dreva 1 230 m³ na mokrej skládke sú zvýšené náklady na m³ za prvý mesiac 5,62 € (zriadenie skladu – čerpadlo, hadice, trysky, elektrická energia, voda) a každý ďalší mesiac sa zvyšujú o 2,42 € (elektrická energia, voda).

Počas prevádzky mokrého skladu za šesť mesiacov sa zvýšia náklady na m³ uskladnenej drevnej hmoty o **14,51 €**, ak rátame len s nákladmi na vodu a elektrinu, no po pripočítaní nákladov na vybudovanie skládky sa dostávajú na zvýšenie nákladov na m³ uskladnenej drevnej hmoty o **17,71 €**.

Sortimentácia po dvoch mesiacoch, vykonaná na expedičnom sklade Oravská Polhora.

Kvalitatívna trieda	III.A	III.B	III.C	III.D	vlákna	palivo
Pôvodná sortimentácia	20%	50%	19%	5%	5%	1%
Sortimentácia po 2 mesiacoch	15%	45%	16%	14%	7%	2%

Požiadavky na budovanie mokrých skládok dreva

Výhodný je tvar štvorca, alebo obdĺžnika, čiže čo najviac homogenný útvar. Jednotlivé kopy by mali byť umiestnené čo najbližšie pri sebe, aby nedochádzalo k prúdeniu vzduchu, a tým k vysychaniu. Čelá výrezu musia byť zarovnané vertikálne, čo umožní, aby voda prúdila dostatočne účinne na všetkých čelách výrezov.

Vplyv vetra: ak sa na skladovom mieste vyskytujú časté zmeny smeru vetra, drevo v niektorých častiach hromád môže byť slabo postrekované. Pri navážaní skladu je treba maximálne skrátiť čas medzi ťažbou a navezením skladu. Optimálne je to menej ako dva týždne.

Postup výstavby a technológie

Pri výbere pozemku je nutné zohľadniť predovšetkým tieto parametre:

- vlastníctvo pozemku,

- dostatočne výdatný zdroj vody,
- prípojka elektrickej energie,
- povrch pozemku (spevnenie, odvodnenie)

Ako dosiahnuť dobré výsledky?

1. Časový úsek medzi ťažbou dreva a kropením vodou by mal byť čo najkratší, najmä v letnej sezóne. Interval môže trvať od niekoľko dní do 2 – 3 týždňov v závislosti na podmienkach počasia.
2. Skladovať je najvhodnejšie čerstvo zoťaté alebo vetrom vyvrátené stromy.
3. Zo všetkých kmeňov treba dočista odrezať viditeľné zlomy a infekcie spôsobené hubami, keďže hyfy húb môžu byť ďalej prítomné na kmeni.
4. Drevo sa nesmie odkôrniť, aby sa zabránilo vysušeniu.
5. Pri ukladaní hranice (hromady) dreva sa povrchy čiel kmeňov musia klásť opatrne, aby boli všetky na rovnakej úrovni.
6. Treba nainštalovať osobitné rozprašova-

vacie trubice na postrekovanie priamo na povrch čiel.

7. Sú potrebné denné kontroly, aby sa zistili a riešili problémy predtým, ako vzniknú škody, hlavne v letnom období.
8. Dodávka vody – minimum: 3 až 5 m³ vody/hodina/1000 m³ výrezov (500 m³ / deň/ha ≈ 50 mm/deň = 50 l/m² postrekovaného povrchu/deň).
9. Dôležité je prvé tri až štyri týždne nepretržite polievať skládku, aby boli všetky kmene mokré. Potom počas chladnejších nocí je možné prerušiť kropenie, ale tak, aby nedošlo k uschnutiu povrchu skládky.

„Možno konštatovať, že táto metóda, je napriek technickým (zdroj vody a elektrické energie) a s tým spojeným ekonomickým problémom, z pohľadu ochrany lesa proti lykožrútovi smrekovému efektívna,“ zhodnotil riaditeľ OZ Námestovo tento pilotný projekt.

Mokrú skládku dreva sú teda jedným z riešení na dlhodobejšie uskladnenie kvalitnejších sortimentov dreva aj v podmienkach lesných závodov. K podobnému záveru došli aj kolegovia z podniku LESY České republiky, ktoré podľa ich obchodného riaditeľa Radovana Srba v súčasnosti spúšťajú už tretiu skládku. Prvú s objemom 10.000 m³ guľatiny naviezli už na jar v Boubíne, kde bola veterná kalamita. Na ďalšiu, situovanú pri Brne, si prenajali silážne jamy od poľnohospodárov. Do jari by chceli po získaní všetkých potrebných povolení sprevádzkovať sedem mokrých skládok. Zaujímavosťou je možnosť riešenia mobilnej postrekovacej technológie v kontajneri, ktorý obsahuje riadiacu jednotku so senzormi, riadiaci elektrický panel a čerpadlo. Po prevoze na určené miesto stačí napojiť prívod vody, elektrickej energie a tlakové hadice s tryskami.

Vlastimil Rezek

Keď horí kúsok hory...

...dá sa povedať, že je to smola alebo veľké šťastie. Ide o uhol pohľadu. A tak sme sa pozreli na to, čo po rekordne vysokých teplotách sprevádzaných výrazným zrážkovým deficitom charakteristickým najmä pre mesiac august, ukrýva zložka s názvom Požiare 2018.

K začiatku septembra podnik LESY Slovenskej republiky zaevidoval 13 záznamov lesných požiarov a jeden požiar hájovne na OZ Kriváň. Lesné požiare boli evidované v rámci deviatich odštepných závodov a k poškodeniu lesných porastov došlo na lesných pozemkoch s rozlohou 23,2497 ha. Celkové škody vzniknuté požiarom na lesných pozemkoch k uvedenému dátumu boli vyčíslené na 12 886,01 eur. Ako tradične najviac požiarov hlásil OZ Šaštín a tentokrát sa k nemu pridal aj OZ Prešov. Dva požiare postihli OZ Čadca.

To by bolo zo spomínaných zložky všetko a hádam na tento rok by aj stačilo ...

Marián Jagerčík, -as-

LESY a hrady

O niektoré sa starajú dobrovoľníci alebo miestne samosprávy. Iné, hoci sú národnou kultúrnou pamiatkou, z majetkovoprávneho hľadiska vôbec neexistujú. Problém hradných zrúcanín na pozemkoch štátu v správe štátneho podniku LESY SR je zložitý a vyžaduje si systematické a komplexné riešenie kompetentných orgánov a inštitúcií.

Na Slovensku sa podľa údajov ministerstva kultúry nachádza viac ako 300 hradov, z toho 90% má torzálny (ruinný) charakter. Po tom, čo boli v 2. pol. 20. storočia obnovené naše najznámejšie a najzachovalejšie hrady situované prevažne v mestách, sa v 90. rokoch začali objavovať snahy rôznych dobrovoľníkov a dobrovoľníckych skupín stabilizovať, konzervovať a rekonštruovať aj hradné ruiny v zalesnenej krajine.

„Na LESY SR sa začali obracať dobrovoľníci organizovaní do občianskych združení, prípadne obce so žiadosťami o dlhodobý prenájom pozemkov, na ktorých sa nachádzajú hradné zrúcaniny. Keďže išlo o verejnoprospešné projekty záchranu nášho národného kultúrneho dedičstva, snažili sme sa im vyjsť v ústrety a týmto žiadosťiam vyhovieť,“ uviedol Marián Nosál, bývalý vedúci Odboru komunikácie štátneho podniku LESY SR. Podpis nájomnej zmluvy však bol už len zavŕšením celého procesu prenájmu. „Hradné torzá väčšinou neboli evidované v katastri nehnuteľností a pozemky, na ktorých stáli, boli vedené ako lesné. Bolo preto potrebné vykonať terénnu obhliadku za účasti odborníka z Pamiatkového úradu SR a určiť rozsah objektu hradu. Následne sa uskutočnilo zameranie areálu geodetom a vyhotovenie geometrického plánu. Po geometrickom zameraní došlo k zmene druhu vytýčeného pozemku z lesného na zastavaný. Takto bol areál hradu zaevidovaný v katastri nehnuteľností a mohol byť prenajatý občianskemu združeniu, ktoré začalo so stabilizáciou hradnej ruiny,“ vysvetlil Róbert Dobiš z Odboru evidencie pozemkov a reprivatizácie štátneho podniku LESY SR.

Na prelome tisícročí začal počet hradov obnovovaných dobrovoľníkmi narastať. Kvôli potrebe koordinácie práce združení a výmene poznatkov a skúseností s tradičnými stavebnými postupmi a materiálmi bolo v roku 2002 založené združenie na záchranu historických budov Zachráňme hrady (v súčasnosti má 29 členov).

S nadobudnutými skúsenosťami občianskych združení v oblasti obnovy hradných zrúcanín sa postupne začali objavovať aj tendencie namiesto prenájmu získať hrad do vlastníctva združenia, resp. do vlastníctva príslušnej obce. „Príkladom v prípade LESOV SR bol predaj Kláštora sv. Kataríny Alexandrijskej, ktorý sa nachádza v Malých Karpatoch,“ uviedol Ing. Dobiš.

Na situáciu v oblasti obnovy torzálnych hradnej architektúry reagovali aj zodpovedné ministerstvá. Od roku 2008 sa na pôde ministerstva pôdohospodárstva a ministerstva kultúry uskutočnilo niekoľko pracovných stretnutí k otázke majetkovoprávneho

usporiadania kultúrnych pamiatok nachádzajúcich sa na lesných pozemkoch v správe LESOV SR, š. p. Zástupcovia ministerstva kultúry, pôdohospodárstva, financií, Pamiatkového úradu SR, LESOV SR a združenia Zachráňme hrady sa počas nich snažili identifikovať hlavné problémy vysporiadania vlastníckych vzťahov k hradným zrúcaninám a navrhnúť ich možné riešenia vrátane novelizácie zákona o majetku obcí alebo zriadenia špeciálneho štátneho orgánu na správu hradov.

Od začiatku rokovaní sa podarilo aspoň čiastočne riešiť niektoré problémy. Zvýšil sa napríklad počet hradov, ktoré majú geodetické zameranie. Zmenený bol aj dotáčny systém Ministerstva kultúry SR. V rámci programu Obnovme si svoj dom bol v roku 2012 pridaný podprogram Obnova a konzervácia torzálnych architektúr, prostredníctvom ktorého môžu subjekty požiadať o dotáciu na stabilizáciu a obnovu hradných zrúcanín. V roku 2012 po úspešných pilotných projektoch začala aj jedinečná spolupráca Ministerstva kultúry SR a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. V rámci národného projektu Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva boli vytvorené stovky sezónnych pracovných miest pre nezamestnaných, ktorí sa tak významnou mierou pričinili o zveľadenie hradov.

Napriek viacerým úspešným projektom a dosiahnutým zmenám v oblasti obnovy hradov stále chýba komplexné riešenie, ktoré by problém hradných ruín na lesných pozemkoch vyriešilo. Na pozemkoch v správe štátneho podniku LESY SR sa tak v súčasnosti nachádza viac ako 30 hradných zrúcanín. Každá z nich má svoj osobitý status, špecifiká, potreby a problémy. V nasledujúcich číslach časopisu tieto hrady postupne detailnejšie predstavíme.

Lucia Čeková
LDM Zvolen

Po nás potopa

„Ak sa niečo môže pokaziť, tak sa to aj pokazí,“ a musím uznať, že toto Murphyho pravidlo tentoraz platilo na sto percent. Ale to už predbieham...

Všetko sa to začalo ako obyčajný deň, hoci 1. septembra je štátny sviatok a nič nie je ako obyčajne. Po minuloročnej skúsenosti s bezpečnostnými opatreniami sme tento rok prišli na Bratislavský hrad v predstihu. Hoci pre verejnosť sa jeho brány otvárali až o 9:30, rozloženie stanu s prípravou materiálov trvá bežne pol hodiny, preto sme boli na hrade už o trištvrte na osem. Vtedy ešte nič nenasvedčovalo tomu, že by sme hrad opustili skôr, ako ho opustia poslední návštevníci dňa otvorených dverí.

Stan 6×3 m ukotvený betónovým záväzím a pomerne ťažkými lavičkami určenými pre verejnosť, ktoré sme využili na rozloženie materiálov a osobných vecí, nám vytvoril bezpečné miesto na realizáciu aktivít, vďaka ktorým sme si zabezpečili účasť na tomto dni. Kým sme stavali stan, oproti nám už vykladal prepelice, sliepky, králik a ovce Výskumný ústav živočíšnej výroby z Nitra. Približne o hodinu neskôr dorazili aj samotní vystavovatelia a na svoje veľké prekvapenie zistili, že stan a lavičky so stolmi, ktorých zabezpečenie považovali za samozrejmosť, na určenom mieste nie sú, rovnako ako lavice a stoly, s ktorými sme počítali my. Vzniknutú situáciu sme zvládli s prehľadom a umožnili sme vystavovateľom využiť časť priestoru nášho stanu na vlastnú propagáciu.

Keď sme ako tak poprekladali veci, dovalil sa vietor, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou „mikroklimy“ Bratislavského hradu no tentoraz aj s dažďovými oblakmi, ktoré hnal pred sebou. Viete si predstaviť, čo nasledovalo. Presun provizórneho vybavenia stanu predchádzal záchrannej akcii. Odrazu sme boli pod stanom ôsmi spolu s prenosnými prepravkami plnými malých vystresovaných tvorov.

Postupne sa nápor vetra stupňoval a k výdatným zrážkam sa pridali aj blesky. To už bolo v čase, kedy sme museli riešiť zastabilizovanie kovovej konštrukcie. No ukotvovať kovovú kostru stanu na vrchu kopca uprostred búrky je neskutočne adrenalínové a podľa mňa aj nanajvyš nezodpovedné.

„Našťastie“ nám silný vietor odfúkol plachtu zo stanu (pričom obrtlak každý úchyt, ktorým držala o konštrukciu), a tak plachtu nebolo možné opätovne v daných podmienkach napnúť. Neostávalo nám nič iné, len sa presťahovať do výklenku pred Historické múzeum a prečkať búrku.

Keďže lesník nepozná zlé počasie, len zlé oblečenie, premočení do nitky sme pokračovali s prezentáciou toho, čo sme si priniesli. Iste si viete predstaviť, v akom stave boli papierové prezenty, ktorými sme sa vybavili. Približne po hodine dažď ustal. Tento svetlý okamih sme využili na rozloženie konštrukcie a navlečenie plachty no už v záveternej časti hradu. A ako sa hovorí, do tretice všetko dobré, a tak sme lavice s materiálmi preniesli na presvitajúce slniečko a začali aktívne prezentovať štátny podnik. Zachránené papierové klobúky, pečiatky a magnetky potešili každého. Dokonca bol priestor aj na konštruktívne rozhovory i obhajovanie lesníckych manažmentových praktík pred laickou verejnosťou.

Keď sa ručičky hodínok blížili k 15:30, čo je čas, v ktorom nás odtiaľto pred rokom vyhnal silný lejak, opäť hnal na nás vietor búrkové mračná. Bratislavský hrad sa v okamihu začal vyludňovať. Využili sme čas na zbalenie preschnutej plachty a konštrukcie a v posledných bezdaždových okamihoch aj na presun najväčších vecí do aut. Materiály a osobné veci opäť skončili v osvedčenom výklenku. Tu sme prečkali návaly dažďa a zhodnotili sme, že je vhodný čas na opustenie priestorov Bratislavského hradu.

Keď vo večerných správach ukážky z Dňa otvorených dverí vystriedala reportáž o zaplavených uliciach v Bratislave, naše rozhodnutie opustiť priestory hradu sa ukázalo ako najsprávnejšie. Však na prezentáciu lesov a lesníctva bolo dostatok priestoru a pre tých, ktorí to nestihli, veď sa na rovnakom mieste uvidíme o rok, prípadne na ďalších aktivitách pre verejnosť, ktoré štátny podnik organizuje.

LESU ZDAR!

V Lesníckom skanzene odhalili sochu prvej významnej lesníčke na Slovensku

Jubilejné 20. stretnutie klubu lesníčok pri SLK

To, že lesníctvo už dávno nie je iba mužské povolanie, sme si počas ostatných desaťročí zvykli. Nebolo to tak vždy. Jednou z prvých žien, ktorá dosiahla významnú pozíciu v slovenskom lesníctve, bola Alžbeta Némethyová, ktorá v lesníctve začala pracovať v roku 1940 a neskôr sa stala pravou rukou profesora Františka Papánka. Tejto „prvej dáme slovenského lesníctva“ odhalili 18. augusta na jubilejnom stretnutí Klubu slovenských lesníčok v Lesníckom skanzene pri Čiernom Balogu drevenú sochu.

„Sochu Alžbety Némethyovej vyrobil z jedľového dreva rezbár Jakub Skaloš z Mýta pod Ďumbierom,“ spresnila predsedníčka Klubu slovenských lesníčok a podpredsedníčka Slovenskej lesníckej komory Mária Biesová.

Alžbeta Némethyová sa narodila v roku 1920 v Žarnovici a v roku 1940 nastúpila ako kancelárska pomocníčka u ústredného riaditeľa Štátnych lesov a majetkov v Žarnovici Jozefa Biringera. Pracovala na Povereníctve SNR pre lesné a vodné hospodárstvo a neskôr, keď vznikali ministerstvá, pokračovala ako odborná referentka štátnej starostlivosti o lesy.

Postupne bola sekretárkou a asistentkou viacerých riaditeľov hlavných správ lesného hospodárstva a lesníckych odborov

na povereníctve a ministerstve. „Tak sa postupne stala jedným z najinformovanejších pracovníkov slovenského lesného hospodárstva,“ uvádza lesnícky historik Viliam Stockmann. Némethyová si po otvorení diaľkové štúdiá na Vysokej škole lesníckej

a drevárskej vo Zvolene doplnila lesnícke vzdelanie. Promovala okolo roku 1967.

Stretnutie žien lesníčok má dlhú, už 20-ročnú tradíciu. Po predchádzajúcich ročníkoch, keď sa naše kolegyně združené v Slovenskej lesníckej komore stretli v Vysokých Tatrách a vlni v Prievidzi, sa v tomto roku venovali spoznávaní Čierneho Balogu a jeho okolia. V polovici augusta sa na jubilejnom stretnutí zúčastnilo viac ako 50 lesníčok z celého Slovenska. Okrem iného si pozreli obnovené lesy po kalamite z roku 1996 v Osrblí a navštívili Dobročský prales aj Lesnícky skanzen.

-vr-

Jeseň vo vrecku s nápismi

Do lesníckeho vrecka nápadov zavítala jeseň. Že neveríte? Tak sami usúďte, či to tak nie je. No potrebujete si na to všetko vyčleniť jeden deň, lebo je vraj lepšie raz vidieť, ako stokrát čítať (teda počuť). ...

Špagátka korková

Ako prvú, by sme si mohli predstaviť túto veľmi jemnú jesennú kvetinku, ktorá sa vyskytuje výlučne na okraji dubových lesov. Málokto ju videl, pretože okrem toho, že je veľmi krehká a každý prudší pohyb by ju dokázal zničiť, rastie iba za veľmi špecifických podmienok. Je totiž viazaná na spln a kvitne iba jednu noc v roku, a to na konci mesiaca september alebo v prvej polovici októbra. Kvety po 24 hodinách vädnú. Aj z toho dôvodu je lepšie ju netrhať. Samotný kvet nemá žiadnu vôňu a dokonca nie je atraktívny pre žiaden hmyz. Ak by ste ju niekedy na prechádzke videli, iste nám dajte vedieť.

Ježkovec bukvičiakový

je veľmi hlučný obyvateľ lesa. Jeho obľúbenou potravou sú bukvice, ktoré dozrievajú v septembri a októbri, no nepohrdne ani jesenným senom či rôznymi druhmi pôvodného ovocia, ktoré dozrieva na slovenských lúkach, v lesoch, záhradách, či sadoch. Pri chôdzi vydáva veľmi hlasité fučanie. Keď sa cíti ohrozený, sa tento zvyk premení na pískanie, ktoré je veľmi podobné hlasu srnčata. V boji o potravu dokáže napodobniť vrčanie psa. Aj preto sme sa rozhodli, že si ho v lesníckom vrecku nápadov ponecháme iba pár dní.

Korkovec lesný

Je to posledný prírastok v našom vreci. Priniesli ich kolegovia v čase začínajúcej zelenej ruje nevediac, že Korkovec lesný je druh raticovej zveri, ktorého obdobie ruje prebieha v rovnakom čase ako u nášho jeleňa lesného. Veľmi rýchlo sa rozmnožuje a samica dokáže v priebehu roka priviesť na svet až štyri mláďatá. Tento menší druh zveri je charakteristický tým, že parožie nie je viazané na pohlavie, teda ho môžete pozorovať na samčej i na samičej zveri. Parožie zhadzuje vo februári, pričom sa ho snaží ukryť pred zberačmi. Charakteristické je tým,

že na rozdiel od iného typu parožia pozorovaného na Slovensku, parožie tohto druhu nemá tak výrazne zahrotené jednotlivé vetvy, pomerne silno zapácha a celkovo nie je vhodné na výrobu nábytku, doplnkom ani šperkov.

Korkáč duričovitý

je nové plemeno poľovne upotrebitelného psa, uznané už aj na Slovensku. Bol vyšľachtený na redukciu počtu korkovca lesného v horských oblastiach. Už podľa názvu sa dá usúdiť, že patrí medzi duriče. Je typický vytrvalec, ale je to tiež pomerne tvrdohlavé plemeno a jeho výcvik si vyžaduje veľa trpezlivosti a času.

Iste sami uznáte, že posledné dva prírastky v našom vreci dlho spolu neudržíme, ale budeme sa usilovať. Veď úsilie sa cení ☺

Lesníci a Slniečko

Vyššie tucet detí s downovým syndrómom sa začiatkom júla zúčastnilo aktivity „Lesníci a Slniečko“, ktorá sa realizovala v rámci projektu „Lesníci pre zvýšenie environmentálneho povedomia verejnosti“. Počas jednodňovej exkurzie navštívili Návštevnícke centrum a lesnícku lesnú školu v Katalinpuszte neďaleko slovensko-maďarských hraníc.

Po spoločnom odchode z Levíc „Slniečka“ čakala vyššie hodinová cesta do Katalinpuszty. Po príchode všetkých srdečne privítala riaditeľka návštevníckeho centra a lesnej školy Rita Kemeses a projektový manažér projektu za maďarskú stranu z Ipoly Erdő Zrt. Zoltán Pintér.

Exkurzie sa okrem detí a ich učiteliek zúčastnili aj lesní pedagógovia z Lesy SR, š. p., OZ Levice Peter Gróf a Mária Vlčáková (ujo Peťo a teta Maja) a projektová asistentka Nikoleta Nozdrovická.

Prvá aktivita, na ktorej sa deti zúčastnili, bola „pet show“, tzv. hladkáreň zvieratiek. Ujo lesník priniesol so sebou zvieratá, ktoré si deti mohli pohladkať, a poskytol zopár zaujímavých faktov a informácií o nich. Okrem iného mohli deti vidieť ježka, fretku, jastraba a myšiarku ušatú. Najväčší úspech však zožala sova, ktorú deti mohli držať na ruke. Nasledovala jazda na lesnej železnici „Mravca Daniho“ a spoločný obed. Po obede sa deti v sprievode učiteliek a lesných pedagógov vydali na prechádzku po lesníckom náučnom chodníku. Tu mohli pozorovať okolitú prírodu a spoznávať krajinu. Život v lese pomohol priblížiť pán lesník z Ipeľských lesov (Ipoly Erdő Zrt.).

Vďaka tomuto podujatiu sa les a lesníctvo dostali k bezprostrednej blízkosti detí. Exkurzia so „Slniečkami“ realizovaná v rámci Programu spolupráce INTERREG Slovenská republika – Maďarsko bola veľmi zábavná a poučná pre všetkých účastníkov. Vďaka bohatému programu mohli deti zabudnúť na každodenné starosti a spoznávať les a zvieratá priamo v prírode z čoho mali veľkú radosť. Na záver stretnutia môžeme skonštatovať, že napriek štátnym hraniciam nás všetkých spojila láska k prírode.

Nikoleta Nozdrovická
Odbor projektov EÚ

O každom strome musíme rozmýšľať

„Nežijem iba s lesom, ale celý život aj v lese,“ hovorí lesník, ktorého počas jeho profesijnej kariéry ovplyvnila spolupráca s propagátorom výberkového hospodárenia Ladislavom Alcnauerom, a ktorý už dlhé roky pôsobí v najnavštevovanejších horách Slovenska – Vysokých Tatrách. O budúcnosť tatranských lesov po víchrici z roku 2004 strach nemá, trápi ho však nekontrolovaná výstavba v našich veľhorách. Na tohoročnom Agrokomplexe si za svoju dlhodobú aktívnu prácu v oblasti lesného hospodárstva prevzal z rúk podpredsedníčky vlády a ministerky pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Gabriely Matečnej striebornú medailu. V tomto čísle vám prinášame rozhovor s riaditeľom Štátnych lesov TANAP-u Pavlom Fabianom.

Na Agrokomplexe ste boli ocenený striebornou medailou ministerky pôdohospodárstva za dlhodobú aktívnu prácu v oblasti lesného hospodárstva. Ako vnímate toto ocenenie? Je to pre vás povzbudenie do ďalšej činnosti v dnešných turbulentných časoch?

Samozrejme! Som veľmi rád a podobné ocenenia si veľmi vážim. Striebornú medailu rezortu pôdohospodárstva vnímam ako potvrdenie toho, že celé tie roky práce – či už vo Východoslovenských lesoch, š. p. Košice, ako aj Lesoch Slovenskej republiky, š. p. Banská Bystrica alebo v Štátnych lesoch TANAP-u mali zmysel a nielen ja, ale aj druhí vidia výsledky môjho pôsobenia.

Keď sa obzriem späť, sú asi tri zásadné veci, ktoré ma ovplyvnili a ktorým som venoval veľkú časť svojho života. Tou prvou bolo pôsobenie na Lesnej správe Opátka, ktorá teraz patrí pod Mestské lesy Košice. Presadzovanie nových myšlienok a postupov však nejde ľahko, keďže na to potrebujete aj určité rozhodovacie právomoci. Preto bola výhoda, že som mal možnosť tam pôsobiť práve ako vedúci lesnej správy. Na toto obdobie mám veľmi dobré spomienky. To bolo to naozajstné lesníctvo.

Druhou bolo výberkové obhospodarovanie lesov, ktorému som sa venoval počas pôsobenia v Lesoch Slovenskej republiky, š. p. Banská Bystrica, OZ Košice, Lesná správa Smolník. Tam som sa stretol s veľmi zaujímavým človekom – Lacom Alcnauerom. Bol mi veľmi blízky a jeho myšlienky ma zaujali natoľko, že som sa výberkovému hospodáreniu začal venovať aj ja. Som rád, že výberkový les sa postupne rozširuje.

Tretia vec, alebo lepšie povedané udalosti, ktoré ovplyvnili moju kariéru, boli kalamity z rokov 2004 (víchrica Alžbeta) a 2014 (víchrica Žoňa), ako i následná podkôrniková kalamita vo Vysokých Tatrách. Dodnes sa z toho tatranské lesy nevedia spamätať. Po štrnástich rokoch od prvej kalamity však môžeme povedať, že sa lesníkom podarilo – samozrejme tam, kde im to legislatíva umožnila – založiť nové, stabilnejšie porasty.

Vráťme sa na začiatok vašej kariéry. Kto vás priviedol k lesníctvu?

Nemali sme v rodine nikoho, kto by ma k lesníctvu priviedol, no v okolí Dobšinej, odkiaľ pochádzam, pracovala veľká časť ľudí v lese alebo v bani. Možno to bola práve príroda Slovenského raja, ktorá mi učarovala a nasmerovala môj život k lesníctvu.

Ostersund Švédsko

V každom prípade ma odmala veľmi zaujímalo všetko v súvislosti s lesom, horami a vôbec celou prírodou. Už od detstva som bol takmer každý deň v lese. Nežijem iba s lesom, ale aj v lese. Kedysi som žil na samote v horárni a v podstate aj teraz, v Kežmarských Žľaboch, som v dennodennom kontakte s lesom. Po skončení strednej školy som sa prihlásil do Zvolena na Lesnícku fakultu vtedajšej Vysokej školy lesníckej a drevárskej. Bolo to prestížne štúdium, vtedy brali jedného zo siedmich prihlásených.

Čo považujete za najväčší úspech vo svojom profesijnom živote?

To je ťažká otázka. No dá sa povedať, že najdôležitejšie pre mňa boli činnosti späté

so zavádzaním výberkového hospodárenia. Bol to veľký prerod. Fascinoval ma už spomínaný Laco Alcnauer. Predovšetkým tým, ako rozmýšľal o svojej práci. Mohol pokračovať vo vtedy zabehnutom podrastovom hospodárskom spôsobe, veď tam bolo dostatočné prirodzené zmladenie. No on sa rozhodol, že nebudeme takto lesy pestovať. Chodil po lese, rozmýšľal, študoval dostupnú literatúru. Práve v Smolníku boli fragmenty lesov vhodných na výberkové hospodárenie. Boli to lesy pôvodne pod dozorom profesora Korpeľa a Ing. Burgana. Predtým, keď bola vysoká škola v Košiciach, to totiž bol školský lesný majetok. Rád na toto obdobie spomínam, tam to bolo čisté lesníctvo. To, čo máme teraz vo Vysokých Tatrách, je už veľmi obmedzené. Lesník musí dbať nielen na všeobecnú a lesnícku legislatívu, ale i na predpisy ochrany prírody a na turistický ruch. Smolník a Opátka, to bola pre mňa škola života. Najmä, keď sme tam šesť rokov bývali na samote. Bolo to obdobie úzko späté s deťmi, s lesom.

Ste už istý čas vo funkcii riaditeľa štátnych lesov v najsledovanejšom a turistami najviac navštevovanom pohorí na Slovensku – Vysokých Tatrách. Aké vidíte najväčšie výzvy pre štátnych lesníkov v najbližšom období a tiež v najbližších rokoch?

V prvom rade sa musíme vysporiadať s kalamitami. A to tak, aby sme mali v budúcnosti stabilné, zmiešané lesy, ktoré lepšie odolajú zmenám klímy, extrémnym výkyvom počasia a tlaku škodcov. Výsledky našej práce sú už viditeľné od Podbanského až po Tatranskú kotlinu. Žiaľ, kalamita v súčasnosti pokračuje na Orave, kde bolo ponechané pomerne veľké množstvo hmoty, z ktorej sa podkôrný hmyz mohol šíriť. Využijeme tam rovnaký model, aký už máme vyskúšaný a osvedčený. Porasty treba pripraviť na to, aby sa mohli v budúcnosti vyvíjať samé. Vsádzame na prírodu, nesadíme veľa, ale chystáme zmiešaný les s pestrým drevinovým zložením. Mrzia ma ostatné porasty ponechané bez manažmentu lesníka, ktoré sú vo viditeľne horšom stave ako tie, v ktorých sme zasahovali. V porastoch manažovaných lesníkmi už v súčasnosti môžeme chodiť aj na huby a iné lesné plody. Benefitom manažovaných porastov oproti bezzasahovým je voľný pohyb ľudí aj zveri bez obmedzení popadaným kalamitným drevom.

Ďalší problém, na ktorý treba upriamiť pozornosť, sú hlucháne. Je to skutočne

výnimočný druh zasluhujúci si pozornosť a ochranu. Paradoxne, keď boli prijaté zákony o ochrane prírody, vždy to malo na prírodu negatívny dopad. Pred rokmi, keď som chcel pozorovať tokanie hlucháňov, musel som si privstať a vyjsť na kopec. Teraz už nemusím, tokajú mi rovno pri dome. Les na kopci vyschol vplyvom lykožrúta a hlucháne sa presunuli nižšie, do zelených porastov. Nikto si nemôže myslieť, že keď nebude nič robiť, príroda – les zostane rovnaký, ako je dnes. Je to živý organizmus. Neustále sa vyvíja a podkôrný hmyz sa šíri.

V uplynulých týždňoch zasiahli Vysoké Tatry privalové dažde s vážnymi následkami, čo sa občas stáva, no krátko na to vypukla mediálna prestrelka medzi lesníkmi a ochranármi, ktorá hovorila o zodpovednosti za tieto povodne. Našli ste odvtedy s pracovníkmi ochrany prírody spoločnú reč?

Samozrejme, že áno. My sa vieme porozprávať a vysvetliť si stanoviská. Len sa treba pozrieť do histórie. Povedali sme, že bude podkôrníková kalamita – a bola. Povedali sme, že budú povodne... a už sú tu. Čas nám dal za pravdu na rozdiel od ochranárov, ktorí tvrdili, že sa nič také nestane. Nemám z toho radosť. Skôr ma to trápi.

Viete, do Tatier nám prichádza denne okolo 20 000 ľudí. Môžeme ich pustiť na chodníky, kde ich ohrozujú suché stromy? Je to situácia, ktorú zapríčinili orgány a organizácie životného prostredia vyhlásením piateho stupňa ochrany prírody. Tie stromy sú nebezpečné a treba ich odstrániť. My na to peniaze nemáme. Práve sa chystáme listom upozorniť orgány štátnej správy a tento list chceme dať na vedomie aj primátorovi Vysokých Tatier. My totiž chodníky zavrieť nemôžeme. To môže iba Horská záchranná služba. Bojíme sa však o ľudí.

Zaujímavé však je, že čím je väčšie nebezpečenstvo, tým viac do ohrozených území ľudia chodia. Zoberme si návštevnosť Tichej, Kôprovej, Bielovodskej a Javorovej doliny po povodniach. Ľudia sú zvedaví.

Kriváň

Riadenie podniku ŠL TANAPu je vzhľadom na súčasný stav lesov a mediálny boj medzi zástancami ničnerobenia a manažmentu lesov veľmi náročné. Zostáva vám čas aj na nejaké osobné záľuby?

Mal som šťastie, že robím to, čo ma baví. No okrem práce v lese a s lesom je to určite aj lyžovanie, ktoré ma sem, do Vysokých Tatier, priviedlo. Postupom času plynule prechádzam zo zjazdového a bežeckého lyžovania do skialpinizmu. Bavilo ma aj horezectvo, v Tatrách mám zlezených 245 štítov a, samozrejme, tiež poľovníctvo, teda selektívna regulácia zveri.

Pre mňa sú hory, nielen Vysoké Tatry, ale všetky slovenské a zahraničné pohoria, srdcovou záležitosťou. Na rovine by som asi dlho nevydržal.

Ako vidíte budúcnosť Tatier aj lesníctva na Slovensku?

Pokiaľ ide o Tatranský národný park, budeme si pripomínať 70. výročie jeho vzniku. Čo mňa osobne najviac mrzí, tak to je výstavba pod Tatrami. Rastúci počet chat, domov, rekreačných areálov začína byť z môjho pohľadu neúnosný. Nie je tu na také množstvo ľudí infraštruktúra. Sú obdobia, kedy sú Tatry doslova preľudnené. Chcel by som poprosiť všetkých priaznivcov Tatier, nech prídu, ale

nech sa ubytujú v jestvujúcich hoteloch, apartmánových domoch, ale nech sa už ďalej takým tempom nestavia. Budovať tu mesto nie je dobré. Domov a nehnuteľnosti pribúda.

Problematické sú tiež nové zjazdovky. Aj ja som lyžiar. Je tu otázka – stavať alebo nestavať ďalšie zjazdovky? Z pohľadu lyžiara áno, ale z pohľadu lesníka, biológa v žiadnom prípade. Mali by sme si Tatry vážiť. Je to skutočne špecifické územie. Jedno z riešení by bolo urobiť záchranné parkoviská a nepustiť celú dopravu do Tatier. Vážny problém, ktorý so súčasným stavom úzko súvisí, je chýbajúca zonácia.

A čo by sa malo vo Vysokých Tatrách zmeniť z pohľadu lesníka? Myslím si, že by bolo treba zregulovať počet turistov vo vysokohorskom prostredí a zrejme aj spolatniť vstup do Tatier. Poliaci to takto majú. Vybierané peniaze by sa mohli použiť na technickú infraštruktúru: mostíky, úpravu turistických trás, smerové tabule. To všetko stojí peniaze. Štátne lesy TANAP-u sa starajú o 640 kilometrov chodníkov.

Akým smerom by sa malo uberať lesníctvo na Slovensku? Myslím si, že nič by nemalo byť dogmou. Treba používať aj vlastný rozum, nielen smernice. A tak to je napríklad i s dnešným toľko preferovaným výberkovým spôsobom. Je to dobrý spôsob, ale robme ho iba tam, kde sa to dá. Nerobme to mechanicky všade. Dôležitá je v tomto prípade lesná dopravná sieť. Niektorí ľudia si to neuvedomujú. Ak totiž nie je dostatočne hustá lesná dopravná sieť, nedá sa správne aplikovať výberkový hospodársky spôsob. Využime prírodné podmienky, ale musíme im pomôcť. O každom strome musíme rozmýšľať. A to môže robiť iba dobrý lesný hospodár.

Ďakujem za rozhovor
Vlastimil Rezek

Známa lesnícka rodina Belházy

Súrodenci Emil, Eugen a Július, syn Eugena

Eugen Belházy – 180. výročie narodenia

Emil Belházy – 178. výročie narodenia

Možno ho považovať za najvýznamnejšieho lesníckeho predstaviteľa rodu Belházy. Mladší Emil sa narodil 24. 12. 1840 v Banskej Bystrici. Bol o dva roky mladším bratom Eugena Belházyho. Po stredoškolských štúdiách sa dostal na Banskú a lesnícku akadémiu v Banskej Štiavnici (1858 – 1861), kde už počas štúdia sa zaujímal najmä o lesnícke meračstvo a hospodársku úpravu lesov. Po štúdiách, sa v roku 1861 stal dočasne asistentom Lesníckeho odboru Akadémie. V rokoch 1862 – 1865 pôsobil na lesných správach vo Vukovare a susednom Iloku.

Od roku 1865 (po prvom odchode profesora Wagnera) sa vrátil do Banskej Štiavnice a stal sa pomocným profesorom Lesníckeho odboru Banskej a lesníckej akadémie. Na Akadémii pôsobil do roku 1868, potom odišiel za komorského lesného na korunný statok v Diósgyöri. Tu zhotovil **lesnícku buzolu, ktorá nesie jeho meno**. Svoj vynález publikoval pod názvom „Nový mechanizmus buzoly“ (Budapešť, 1875). Tento prístroj umožňoval presné merania najmä v horskom teréne.

V roku 1879 ešte krátke obdobie pôsobil v marmaróskej Sighet a v roku 1880 sa dostáva na Uhorské ministerstvo pôdohospodárstva v Budapešti, kde od roku 1881 zastával funkciu hlavného lesného inšpektora a od roku 1884 hlavného lesného radcu. Emil Belházy patrí k organizátorom lesníctva v Uhorsku, ktorý zabezpečoval uplatňovanie lesného zákona z roku 1879, a podieľal sa aj na zavádzaní hospodárenia v lesoch podľa lesných hospodárskych plánov. V roku 1895 vyšiel v Budapešti prvý zväzok jeho **„Rukováti zariadenia lesov“** (Az erdőrendezéstan kézikönyve). Svoje odborné práce uverejňoval v Erdészeti Lapok (1864, 1890, 1892, 1895).

Predčasná smrť žiaľ znemožnila pokračovanie aj v jeho vynikajúcej lesníckej literárnej činnosti, ktorej sa vyše tridsať rokov venoval. Zomrel vo veku nedožitých 58 rokov, 25. 4. 1898 v Budapešti, kde je pochovaný na cintoríne Farkas rét. Vynikajúci uhorský lesník, ministerský radca Albert Bedö v nekrológu o ňom uviedol: „*Patril k priekopníkom uhorského lesníctva, tak na služobnom, ako aj spoločenskom poli slúžil vždy verne a usilovne našim odborným záujmom, za čo si zasluhuje úctu a uznanie nás všetkých*“.

Belházy Eugen

Jubileum Eugena Belházyho – 180. výročie narodenia

Lesnícky odborník a pedagóg na Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici sa narodil 3. 8. 1838 v Brezne. Bol absolventom Lesníckeho odboru Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici.

Svoju lesnícku prax začínal krátko na Lesnej správe v Banskej Bystrici a potom sa vrátil do Banskej Štiavnice, kde bol v rokoch 1861 – 1868 asistentom na Lesníckom odbore tamojšej akadémie.

V rokoch 1868 – 1903 bol lesným radcom na správach lesov v Slovenskej Ľupči, Užhorode, Sighet, Lugoji a inde. Vypracoval sa na popredného lesníckeho a poľovníckeho odborníka.

Autor početných odborných štúdií z lesníctva. Svoje odborné práce uverejňoval v Erdészeti Lapok (1891) a vo Vadász Lap (1891 – 1893, 1903). Je autorom poľovníckej príručky Vedomostná príručka k lovu (A vadászati ismeretek kézi könyve), ktorá vyšla v Budapešti roku 1892.

Z manželstva Eugena Belházyho s Irmou, rod. Böhmovou pochádza syn Július Belházy (1870), ktorý pokračoval v lesníckych stopách svojho otca.

Od roku 1903 žil na dôchodku v Budapešti, následne odišiel za svojim synom Júliusom do Jasine na Podkarpatskú Rus, kde zomrel v roku 1908 ako 70. ročný.

Syn Július Belházy – 148. výročie narodenia

Bol lesný inžinier, odborník, pedagóg na Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici. Narodil sa 2. 4. 1870 v Slovenskej Ľupči. Bol synom Eugena Belházyho.

Študoval na Lesníckom odbore Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici. Od roku 1890 bol lesným adjunktom v Jasine na Podkarpatskej Rusi.

V rokoch 1894 – 1898 bol asistentom na Katedre lesnej ťažby a poľovníctva Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici.

Po roku 1898 pôsobil ako lesník v erárnych lesoch v Doroslove a od roku 1903 ako hlavný inžinier, neskôr ako lesný radca v Aiude.

Zaoberal sa zalesňovaním, poľovníctvom a lesohospodárskymi otázkami.

Publikoval odborné práce najmä s tematikou zalesňovania: Zalesňovanie v lesoch Banskej Štiavnice (A Selmec városa körül levő hegyek beerdősítéséről, Erdészeti Lapok, 1882), aj poľovníctva: Prikázania lovca (A vadász tízparancsolatja, Sombor, 1903), ale aj iné.

Zomrel 18. 3. 1923 vo veku 53 rokov v Aiude.

Viliam Stockmann

Stabilizáciou k dokonalému drevu

Rúčka na nôž vyrobená z dreva dokáže správne podčiarknuť jeho špecifický dizajn. V dnešnej dobe je už ľahké získať na výrobu takéhoto unikátneho noža aj nádherné exotické drevo. Územie Slovenska však tiež ponúka širokú paletu drevín, stačí len vedieť, ako a kde tú krásu hľadať. Ide o profesionálne vybrané a spracované drevo s osobitou kresbou. Aj tak sa môže v skratke vystihnúť stabilizované drevo.

Moderným postupom stabilizácie dreva sú tradičné druhy dreva, ktoré sú výnimočné skôr svojím vzhľadom než pôvodom upravené tak, aby boli odolné voči vlhkosti, deformácii, účinku lúhov a niektorých kyselín. Drevo stabilizované polymérovou živinicou je kvalitný základ na výrobu rúčok na nože, šperkov či iných umeleckých predmetov. Takto upravené drevo sa už ďalej nedeformuje a nepraská. Aj drevo napadnuté hnilobou alebo drevokaznou hubou, ktoré má jedinečnú kresbu, je možné zastabilizovať tak, aby sa dalo využiť v remeselnej či umeleckej tvorbe.

Čo vlastne stabilizácia s drevom urobí?

1. Dokonale spevní drevo, ktoré už nebude „pracovať“ a udrží si tvar.
2. Zmizne nežiaduca nasiakavosť materiálu.
3. Uvoľní sa napätie dreva – už sa nebude meniť praskáť a schnúť.
4. V závislosti od druhu a stavu dreva sa zvýši hmotnosť polotovaru a to o 20-150%. Čím hustejšie je pôvodné drevo, tým menší bude celkový rozdiel v hmotnosti.

Tento druh spracovania nie je nič iné ako konzervácia. Hlavným cieľom tohto procesu je udržať najvyššie dekoratívne a estetické vlastnosti dreveniny a súčasne zvýšiť jej pevnosť a tvrdosť. Stabilizácia dreva v praxi je plnenie pórov materiálmi so špeciálnym zložením, ktoré môžu vytvrdnúť alebo majú schopnosť polymerizovať. Ako impregnácie sa na takéto spracovanie používajú rôzne oleje, kompozície farieb a lakov, polyméry, živice.

Firmy upravujúce drevo stabilizáciou plastom, ponúkajú aj samostatnú službu stabilizácie dreva, pri ktorej drevo dodané zákazníkovi spracujú podľa zvolených požiadaviek. Obvykle sa vykonáva stabilizácia kusov štandardných rozmerov 40×30×120 mm. Výrobcovia vykonávajú stabilizáciu polymérom (PMMA), ktorej výhodou je, že pri finálnej úprave dreva netreba regulovať otáčky leštiaceho kotúča a drevo je UV stabilné. Nevýhodou však je, že polymér nevyplní väčšie praskliny v dreve. Praskliny sa potom po opracovaní dreva vyplnia epoxidom, alebo sekundovým lepidlom.

Stabilizovanie dreva možno vykonať aj v domácich podmienkach, pričom je potrebná stabilizačná vákuová komora. Vzhľadom na špecifické vlastnosti a kvalitu jednotlivých druhov dreva, ktoré ovplyvňujú možnosti jeho spracovania procesom stabilizácie, drevo musí mať vlhkosť pod 9%. Len pri tejto vlhkosti je možné garantovať kvalitu finálneho

produktu. V prípade vyššej vlhkosti treba drevo dosušiť na požadovanú vlhkosť. Následne sa vysušený drevený polotovar umiestni do vákuovej komory, zaistiť sa zarážkou a ponoriť sa úplne do polyméru. Stabilizačná vákuová komora je vyrobená z číreho plastu, čo umožní monitorovať celý stabilizačný proces. Komora je odolná voči stabilizačnej živici, ktorú je možno ponechať v komore tak dlho, ako bude potrebné bez akéhokoľvek poškodenia komory. Vnútrotný priemer komory je 15 cm, pričom výrobca vyrába komory v rôznych výškach. Po odstránení vzduchu z komory sa tam polotovar ponechá v komore tak dlho, kým z povrchu predmetu unikajú vzduchové bublinky (cca 1 hod. – záleží na druhu dreva). Po uvoľnení vákua treba ponechať polotovar ponorený v živici ešte minimálne 30 minút. V tejto fáze dochádza k prenikaniu živice do polotovaru. Tento postup možno niekoľkokrát opakovať. Keď je polotovar

dostatočne presýtený živinicou, treba zabaliť tento predmet do alobalu a uložiť asi na dve hodiny do predhriatej rúry na 90°C. Klasické rúry nemajú presné meranie, je však nesmierne nutné dodržať požadovanú teplotu, pri ktorej dôjde k polymerizácii živice. Po vychladnutí treba polotovar obrúsiť a vyleštiť do vysokého lesku.

Stabilizované drevo sa svojimi vlastnosťami výrazne líši od bežného dreva. Pri tomto type spracovania dreva sa zvyšuje jeho hustota a tvrdosť, zlepšuje sa odolnosť voči teplotným výkyvom a vlhkostným kvapkám. Okrem toho materiál získava aj veľa ďalších užitočných vlastností. Takto polymerizovaný drevený polotovar dokáže odolávať dokonca aj krátkemu ohrevu na otvorenom ohni bez straty svojich jedinečných vlastností. Prírodný materiál sa po spracovaní špeciálnymi technológiami stáva nepriepustným pre rôzne oleje a organické rozpúšťadlá. Na celom procese stabilizácie je však najdôležitejšie, že drevo je oveľa jednoduchšie a ľahšie opracovateľné.

Jedinečné kusy dreva z pôvodných druhov stromov zo Slovenska i z celého sveta možno starostlivo vybrať pre ich krásnu kresbu či inakosť na ďalšie umelecké spracovanie. Bez procesu stabilizácie by sa určité vady dreva stali skôr prekážkou. Následnou stabilizáciou a zušľachtením všetkých vlastností sa tak môže drevo stať kvalitným základom na výrobu umeleckých predmetov.

-mn-

Rozhovor o lesnom hospodárení v 2. polovici XX. storočia na Orave

Zatiaľ čo celé obdobie lesného hospodárenia na Oravskom komposesoráte bolo pomerne stabilizované, po jeho oficiálnom zrušení po druhej svetovej vojne sa začali diať na jeho území rozsiahle a časté reorganizácie, ktoré prirodzene mali negatívny vplyv na lesné hospodárstvo v jeho bývalom teritóriu.

Napriek tomu, že toto obdobie som „prelustraval“ v dostupných archívoch, najistejšie je pohovoriť si o tomto politicky i hospodársky neľahkom období so žijúcim súčasníkom. Za „sparingpartnera“ som si cielene vybral **významného oravského lesníka Ing. Ľudovíta Bereca**, dlhoročného riaditeľa Lesného závodu Oravský Podzámok, ktorého som navštívil v júli t. r. v Dolnom Kubíne, takže rozhovor je celkom aktuálny.

Vážený pán inžinier, spomínam si na prvé stretnutie s Tebou presne pred 50. rokmi (1968) keď som z pozície štátnej starostlivosti o lesy na ONV v Dolnom Kubíne prišiel k vám na lesný závod spolu aj s Ing. Valaštanom (KNV B. Bystrica) vykonať kontrolu plnenia lesných hospodárskych plánov. Určite sa na to už nepamätáš, ale ja si pamätám, ako si ma s otázkou v očiach podrobil skúške taxačnej problematiky.

Nuž, naozaj sa len matne pamätám, ale na kontroly sme v tých neľahkých dobách boli riadne vysadení, takže sa nečuduj. Mali sme sami so sebou starosti s budovaním pracovísk, s pestebnou i ťažobnou činnosťou, nedostatkom lesnej mechanizácie – a to sme mali v susednej budove pracoviisko Výskumného ústavu lesného hospodárstva, ktorý sa špecializoval na lesnú mechanizáciu. A do toho príde mladík, ktorý nám chce dávať rozumy. Ale ako viem, veľmi rýchlo si sa na Orave medzi lesníkmi asimiloval a nepamätám, si že by sme boli mali v budúcich rokoch nejaké odborné rozpory.

Snažil som sa. Dnešné merito môjho rozhovoru s Tebou spočíva v akejsi rýchloanalýze problematiky lesného hospodárstva v povojnovom období na Orave, pretože 50. roky, boli obdobím nešťastného rozdelenia lesného hospodárstva na pestebné a ťažobné odvetvie.

Áno, hneď po absolvovaní vysokej školy v roku 1954 som nastúpil do praxe na podnik Oravský lesný priemysel v Oravskom Podzámku ako technolog na technickom oddelení. Mojou povinnosťou v tejto funkcii bolo nasaďovanie ťažobných mechanizmov do výroby a ich pravidelné sledovanie a vyhodnocovanie ich výkonnosti. V období po mojom nastúpení do práce mal podnik veľké problémy s využitím mechanizmov v približovaní vyťaženej bukovej hmoty v oblasti Bystrička pri

Ing. Ľudovít Berec s úlovkom hlavátky

Kraľovanoch. Jej objem (niekoľko sto plm) nedal sa priblížiť na odvozné miesto pre strmý skalnatý zráz v teréne, a preto hrozilo jej znehodnotenie. Po dohode s pracovníkmi pobočky lesníckeho výskumného ústavu v Oravskom Podzámku sa nám podarilo pomocou vyvinutého trojbubnového navijaka (prototyp) v polozávесе túto drevnú hmotu priblížiť, spracovať na OM a dopraviť na jej expedíciu. V uvedenej funkcii som pracoval do konca roku 1955.

V roku 1956 sa tento nevydarený sovietsky experiment urýchlene ukončil a lesné hospodárstvo sa opäť zjednotilo.

Po tejto reorganizácii lesného hospodárstva som od 1. 1. 1956 prešiel pracovať na novovytvorený lesný závod v Habovke.

A práve toto ma zaujíma a predpokladám, že aj čitateľov. Priblíž základné údaje o vtedajšom LZ Habovka.

Jeho plochu tvorili lesy spravované bývalou SLH, okrem hospodárskeho celku Oravská Polhora. Výmera nového LZ predstavovala 19.594 ha lesov a nelesnej pôdy. Uvedené lesy boli spravované ôsmimi polesiami, ktoré sa členili na 28 lesníckych úsekov. Závodu ďalej podliehalo jedno dopravno-mechanizačné stredisko v Tvrdošíne, dve údržbárske dielne v Tvrdošíne a v Habovke a tri manipulačno-expedičné sklady v Trstenej, v Tvrdošíne a v Podbieli. Koncentrované lesy mal nový LZ len v Oraviciach a v oblasti Roháčov. Lesy, ktoré nový závod prevzal do operatívnej správy v roku 1958 od urbárov, boli značne roztrúsené a prakticky bez dopravných zariadení.

Okrem toho LZ pociťoval aj akútny nedostatok pracovných síl, najmä pre pestovateľské práce, pre ktoré bol závod nútený zabezpečovať počas niekoľkých rokov pracovné sily z Poľska. Za takýchto podmienok bol nový závod schopný vykonávať ťažbovú činnosť prakticky len v zimnom období. Vyťažená drevná hmotu bola sústredovaná súkromnými povozníkmi na saniach s konským pohonom na poľnohospodárske pozemky, tam bola manipulovaná a ručne nakladaná na odvozné mechanizmy. Keďže sa mi podarilo operatívne riešiť prevádzkové problémy, od roku 1958 som bol vymenovaný za hlavného inžiniera LZ.

Pokiaľ viem, Tvojím veľkým úspechom bolo prepojenie Oravíc cez Blatnú dolinu do Habovky.

S mojím bývalým spolupracovníkom Františkom Tekeľom a po dohode s investičným oddelením podniku Žilina sme vyhotovili projekty spojenia lesných ciest Blatná – Oravice a úpravy lesnej cesty do Roháčov vrátane mostových objektov. Tým boli prepojené Oravice s Habovkou. Realizáciou týchto opatrení bol zavedený odvoz dreva na ES Podbiel v celých dĺžkach z Oravíc do Podbiela podstatne kratšou cestou a podobne aj odvoz dreva v celých dĺžkach z Roháčov do Podbiela (Enormnú ručnú námahu nakladania dreva na odvozné prostriedky podarilo sa likvidovať zavedením dvojbubnových autonavijakov).

V roku 1960 som bol vymenovaný za riaditeľa LZ Habovka. LZ Habovka v posledných rokoch svojej existencie zabezpečoval všetky úlohy výrobných činnosti už vlastnými

prostriedkami a vo vlastnej réžii. Stabilne závod každoročne plnil aj ekonomické ukazovatele. Okrem lesných ciest v rámci investičnej činnosti sa závod podieľal na vybudovaní poľesia Zuberec, hájenky Tichá, nového ústredia lesného závodu aj viacerých bytov pri novo vybudovanom LZ.

S vynikajúcimi výsledkami chovného charakteru závod obhospodaroval aj zverený poľovný revír. Vzhľadom na to, že časť závodu (Roháče) stala sa veľmi atraktívnou turistickou oblasťou, väčšina pracovníkov závodu sa stala aj členmi horskej služby, vrátane mňa. Popri zabezpečovaní výrobnjej činnosti závodu, vedenie viac rás organizovalo kurzy drevorubačov a súťaže zručnosti pracovníkov lesného hospodárstva.

Ale ako viem, onedlho si bol vymenovaný za riaditeľa LZ Oravský Podzámok, kde si dlhoročne pôsobil až do dôchodku.

Áno, v polovici roku 1964 prišiel za mnou podnikový riaditeľ Ing. Marko s návrhom, aby som nastúpil za riaditeľa LZ v Oravskom Podzámku. LZ Habovka som odovzdal novému „šéfovi“ Jiřímu Černému a ja som začal preberať závod LZ Oravský Podzámok.

Takže opäť poprosím základné informácie o vtedajšom LZ Oravský Podzámok.

Rozloha závodu Oravský Podzámok predstavovala vtedy 20.369 ha lesnej pôdy, pričom plnenie úloh v tom období bolo veľmi problematické (niektoré rozhodujúce úlohy závod neplnil). Obhospodarované lesy (štátne aj neštátne) v prevažnej časti plochy boli značne roztratené na periférii obcí a okolo obrábanej poľnohospodárskej pôdy, bez ich žiaduceho sprístupnenia. Koncentrované a čiastočne sprístupnené boli len kmeňové lesy bývalého Oravského komposesorátu v blízkosti sídla závodu a v oblasti Kubínskej hole. Ústrediu LZ

bolo podriadených osem poľesí s 39 lesníckymi úsekmi, jedno dopravno-manipulačné stredisko v Oravskom Podzámku, tri expedičné sklady (Oravský Podzámok, Veličná, Párnica) a jedno stredisko údržby budov.

Mohol by si v skratke charakterizovať v tej dobe úlohy lesného závodu?

Závod zabezpečoval nasledovné priemerne ročné úlohy: obnova lesa 320 ha, prerezávky 400 ha, prebierky 650 ha, ťažba dreva celkom 51.300 plm, z toho listnatá hmota 6300 plm, približovanie, odvoz a dodávky dreva po 51.500 plm. V prvých rokoch pôsobenia závod pocítoval nedostatok pracovných síl najmä v lesopestebných prácach, pričom chýbajúce robotnícky musel dovážať z iných okresov. Na ťažbovú činnosť mu chýbali vlastné mechanizačné prostriedky, ktoré nahrádzal súkromnými povozníkmi a lanovými systémami vtedajšej pobočky Lesníckeho výskumného ústavu so sídlom v Oravskom Podzámku. Problematickým výkonom v prvých rokoch pôsobenia bol veľký objem výchovných zásahov v lesných porastoch. Úmerne k výkonom ťažbovej činnosti sa javili ako minimálne aj investície v budovaní dopravných zariadení (vývozné a odvozné cesty). V pestovateľských prácach bolo treba zabezpečovať zvýšené úlohy v zalesňovaní, dodržiavaním druhovej skladby sadeníc, čo sa realizovalo rozširovaním škôlkarskej plochy a pestovaním najmä listnatých sadeníc.

LZ Oravský Podzámok bol známy aj starostlivosťou o poľovníctvo a rybárstvo.

Áno, v poľovníctve závod dosahoval veľmi dobré výsledky zvýšenou starostlivosťou o zver v období nepriaznivých poveternostných podmienok, ako aj zodpovedným odstrelom výradových jedincov. Závod inicioval aj odstrel premnožených medvedov za

stanovené poplatky, predovšetkým pre zahraničných hostí. Okrem poľovníctva sa závod venoval aj obhospodarovaniu tradičného rybárskeho revíru na rieke Orava, kde hlavnou úlohou bolo zachovať priaznivý stav lipňov a povestnej hlavátky, čo sa každoročne realizovalo pestovaním násad vo vlastnej liahni v Oravskom Podzámku.

Vaše tesné susedstvo s Lesníckym výskumným ústavom muselo byť korunované nejakými výsledkami vo výkonech.

Určite, veď sme boli susedné budovy a navzájom lesníci, či spolužiaci. V sedemdesiatych rokoch začalo na chod závodu priaznivejšie pôsobiť intenzívne zabezpečovanie mechanizačných prostriedkov a intenzívna stavebná činnosť. Bol vybudovaný nový lesný závod s areálom údržbárskych dielni a garáží, boli budované nové približovacie a odvozné cesty, bolo vybudovaných viac ako 20 bytov. Lesný závod ako prvý na Slovensku začal využívať špeciálny kolesový traktor švédskej výroby tzv. KOKUM. Na jeho konštrukčnom princípe sa začal v závode ZŤS Trstená vyrábať aj prvý slovenský špeciálny lesný kolesový traktor – LKT, ktorý účinne pomáhal lesnej prevádzke na Slovensku. Vyvrcholením investičnej činnosti v LZ Oravský Podzámok bolo vybudovanie mechanizovaného drevoskladu v Oravskom Podzámku. Sklad bol vybavený dvoma manipulačnými linkami, prísunovými a odsunovými dopravníkmi, mechanickým odkôrňovačom a čelnými nakladačmi. Tieto mechanizmy veľmi účinne znížili námahu práce a vysoko sproduktívniili výkony manipulácie, rozvozu a expedície drevnej hmoty.

Pri novovybudovanom sklade si závod vo vlastnej réžii postavil halu na pridruženú drevársku výrobu, v ktorej spracovával menej hodnotné drevo. Po dodaní pojazdného gátra tu vyrábala aj rezivo na stavebné účely. Tým sa výrazne zlepšovala aj ekonomická situácia závodu. Na uvádzané výsledky mala pozitívny vplyv aj spolupráca s pracovníkmi pobočky VÚLH v Or. Podzámku, ktorí poradenskou činnosťou, ale aj využívaním svojich prototypov výrazne pomohli závodu riešiť vzniknuté problémy.

Následne však prišla ďalšia reorganizáciou lesného hospodárstva a ďalšie problémy.

Rozhodnutím ministra MLVH SSR zo dňa 15.2.1974 boli zrušené dovtedajšie lesné závody. Na Orave sa to týkalo LZ Oravský Podzámok, LZ Námestovo, LZ Zákamenné a LZ Habovka. Na Orave vznikli spojením len dva lesné závody. Nový lesný závod v Oravskom Podzámku bol vytvorený spojením s LZ Zákamenné. A LZ Námestovo vznikol spojením s LZ Habovka. Nový LZ Oravský Podzámok začal obhospodarovať lesy a ostatné plochy vo výmere 34.192 ha, z toho 30.980 ha bolo v priamej správe a 3211 ha v odbornej správe (lesy JRD) na celkovej katastrálnej výmere 82.923 ha v celom okrese Dolný Kubín a v západnej časti okresu Námestovo. Nový závod mal vytvorených celkom šesť lesných správ a 60 lesných obvodov,

Pracovníci býv. LZ Námestovo zač. 70. rokov

Pracovníci LS Habovka 1974

jednu technicko-hospodársku správu so sídlom v Zákamennom a jednu dopravnomanipulačnú správu so sídlom v Oravskom Podzámku.

Novovytvorenému závodu Oravský Podzámok sa zvýšili úlohy v pestovateľskej, ťažbovej činnosti a v dodávkach ihličnatého aj listnatého dreva o viac ako 100%. Všetky uvedené úlohy boli zabezpečované vo vlastnej réžii,

pričom závod zamestnával v priemere ročne 750 pracovníkov, z toho 180 THP.

Po zrušení lesnej železnice Lokca – Ošadnica ukončil svoju činnosť aj expedičný sklad v Ošadnici a ťažisko odvozu dreva sa presunulo na novovytvorený expedičný sklad v Oravskom Podzámku.

Na približovanie dreva v ťažko dostupných porastoch začal využívať závod v tom období

už pravidelne samohybný lanový systém, dovezený zo zahraničia a pridelený závodu nadriadeným orgánom (lanový systém STEYER), ktorým vypomáhal závod pri približovaní dreva viacerým závodom v rámci podniku Žilina.

Na zvýšenie produktivity práce v odvoze dreva boli namiesto dvojbubnových navijakov vybavované odvozné súpravy hydraulickými rukami.

Menej hodnotnú drevnú surovinu, ktorá nemala umiestnenie na trhu s drevom, závod spracovával v dvoch pridružených drevárskych zariadeniach (v Zákamennom a na ES Oravský Podzámok). Tieto zariadenia v značnej miere pomáhali závodu riešiť prechodné finančné problémy.

Ale to sme sa už dostali k Tvoju dôchodkovému veku.

Po politickom prevrate v r. 1989 som už bol v dôchodkovom veku, od 1.1.1991 som požiadal o starobný dôchodok. Po jeho získaní, som ešte viac ako 10 rokov, po dohode s urbárskymi spoločenstvami v Osádke a Leštínach (Dolný Kubín), vykonával funkciu odborného lesného hospodára.

Srdečne Ti ďakujem za rozhovor, želim naďalej pevné zdravie k Tvoju krásnemu veku (88 rokov) a Lesu zdar! Viliam Stockmann

Modlitba lesa

Obec Hlivišťa, pri ktorej sa stretávajú lesy Vihorlatu s poľnohospodárskymi pozemkami, ktoré niekedy boli využívané aj na pestovanie viniča, oslavovala 600 rokov od prvej písomnej zmienky o obci.

Spomínané umiestnenie obce predurčilo jej obyvateľom hlavné pracovné činnosti, ktoré stáročia živili ich rodiny. Ročné obdobia rozdeľovali spravodlivo ich činnosť na prácu v lese a prácu na poľnohospodárskych pozemkoch. Stabilitu ich obživy paradoxne narušila mechanizácia a obdobie socializmu, čo podstatne znížilo potrebu počtu obyvateľov Hlivišt, ktorí sa dokázali užiť na rodnej hrude. Z časti mužov sa vytvorili tzv. týždňovkari, ktorí týždenne odchádzali od svojich rodín do veľkých fabriek od Košíc, až po Bratislavu. Po novembri 1989 sa pomery zas výrazne menia, ale doposiaľ sa do obce nevrátili družné vzťahy, spoločné ciele a dedinská pohoda, ktorá bola typická takmer rodinnou atmosférou.

Ale predsa, oslavy 600. výročia prvej písomnej zmienky o obci na chvíľu dali dokopy všetkých Hlivišťanov a dokonca aj všetkých rodákov. Každý prispel svojou troškou k oslave takého významného výročia tejto pohorskej obce.

A tak vznikol nápad Ing. Štefana Staška, vedúceho LS Porúbka, OZ Sobrance, podporiť toto výročie aj zo strany lesníkov. V rukách kamenárov zo Sobrance vznikla na žulovom podklade modlitba lesa, ktorá oslavuje les

ako súčasť života človeka. Tabuľa s modlitbou lesa bola vysviackou umocnená pred gréckokatolíckym chrámom v Hlivištiach, za prítomnosti takmer 700 občanov, rodákov a hostí tejto slávnosti.

Tabuľa s modlitbou lesa bude umiestnená nad obcou Hlivišťa, pri obľúbenej lesníckej chate, na lúke Čertež. Je inštalovaná na dvoch mohutných kmeňoch duba, na pozemkoch vo vlastníctve gréckokatolíckej

cirkevi, v blízkosti chaty Lesov SR, štátny podnik, OZ Sobrance.

So zimomriavkami na tele dočítavam túto modlitbu a v myšlienkach sa objavuje otázka: „Správame sa takto k lesu dnes, chránime ho pre budúcnosť, vraciame to požičané od našich predkov budúcim generáciám?“

Jozef Staško, OZ Sobrance

Foto: autor
redakčne upravené

Tohtoročná akvizícia nášho múzea

Každoročné nadobúdanie nových zbierkových predmetov do fondu LDM pokračovalo aj v tomto kalendárnom roku. Pracovníci múzea pripravili na posúdenie členom Komisie na tvorbu zbierok spolu 815 predmetov. Dvadsiatehošiesteho apríla t. r. sa zišlo 10 členov komisie – Želmíra Šípková, Ľubica Miľanová, Ľubica Richterová, Július Burkovský, Mária Čelková, Tatiana Figurová, Ladislav Klíma, Mária Šorecová a Eva Švajdová, aby odporučili alebo neodporučili predložené potencionálne zbierkové artefakty.

K cenným pamiatkam, ktoré komisia posudzovala patrí napr. fotografia sklárne na Sihle z konca 19. storočia. Jej majiteľ Ján Žilák ju získal v rámci výskumu počas prípravy monografie o obci Sihla priamo od potomkov sklárskej rodiny Rimegovcov. Vieme, že skláreň závisela od zásob dreva v okolitých lesoch a jej história úzko súvisí s dejinami tunajšej lesnej správy.

Vďaka Júliusovi Burkovskému získalo múzeum do zbierok hodnotný dokument Törzskönyv milleniumi emlékfákról (Kmeňová kniha miléniových stromov) bansko-bystrického lesného riaditeľstva z r. 1902. Obsahuje zoznam lesných správ, kde boli stromy, vysadené pri príležitosti miléniových osláv v Uhorsku v r. 1896. Zároveň je tu ich popis a nákresy stromových alejí na lesných správach.

Z predchádzajúcich výskumov realizovaných počas prípravy niektorých výstavných podujatí múzea pochádzajú ďalšie nové zbierkové predmety. Ide napríklad o cigaru prvého riaditeľa Štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici (1919 – 1921) po prvej svetovej vojne Josefa Opletala, ktorú získal od jeho pravnučky Heleny Boučkovej Ján Mičovský a zveril nášmu múzeu. Zbierku sme vďaka Silvii Hoffmanovej a Nory Hriňovej, vnučiek bývalého rektora VŠLD Antona Sokola mohli doplniť o publikáciu J. Opletala

Budovy sklárne Sihla na prelome 19. a 20. storočia. Foto Marek Vanga

Expolitace lesů z r. 1929. Z pozostalosti A. Sokola sme do zbierok múzea mohli zapísať aj knihu od ďalšej významnej slovenskej lesníckej osobnosti Samuela Krišku, Novinka pre pestovanie dubov, ktorá vyšla v Košiciach v r. 1950 a v ktorej je venovanie od autora Antonovi Sokolovi. Vieme, že S. Kriška v tom čase pôsobil v Košiciach ako pedagóg na novovzniknutej Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva.

Novými zbierkami evidovanými vo fonde múzea sa tento rok stanú aj akvarely od Jiřího Židlického, českého maliara, ktorý

obdivuhodne stvárňoval poľovnícku tematiku. Akvarely sa zachovali v kaštieli Palárikovo. Z tamojších poľovníčích revírov čerpal aj autor akvarelov, o ktorých sme na stránkach časopisu Lesník písali už začiatkom tohto roka.

Poľovnícka tematika je aj na ďalších nadobudnutých zbierkach, ich hodnota však netkvie v unikátnom výtvarnom stvárnení ale v tom, že boli v minulosti častým doplnkom bytových interiérov a dokumentujú tak bytovú kultúru našich rodičov i prarodičov. Ide o textilné nástenky, ktoré sa upevňovali na stenu k posteliám a divánom, na ktorých si napr. pán či pani domu mohli poobede zdriemnuť. Nástenky pochádzajú z Dolného Tisovníka a múzeu ich darovala Jana Kucbeľová.

Náš výber nových prírastkov do fondu múzea ukončíme poďakovaním za archívny dokument Artikuly XXIV o polovani a ptáčnictvu z r. 1802, ktorý sme získali ako dar od Patrika Kunca, Artikuly upravujú práva a povinnosti obyvateľov v oblasti lovu a vtáčkarstva vo Zvolenskej stolici.

Z posudzovaných 815 predmetov bude po odporúčaní členov komisie 813 zapísaných do fondu múzea. Z nich 86 bolo darovaných, 725 bolo získaných prevodom a výskumnou aktivitou pracovníkov, dva predmety v cene 70 euro boli získané kúpou.

Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli k obohateniu fondu nášho múzea.

Tatiana Figurová,
LDM Zvolen

Stopy histórie ukryté v našich lesoch – Hrad Hrušov

Zrúcaniny hradov v ľudoch vyvolávajú obdiv a rešpekt voči predkom. Je úžasné sledovať na stáročných múroch zručnosť ľudí, ktorí dokázali bez dnešnej technológie a všetkých novodobých vymožeností postaviť také krásne diela. Hoci hrady stratili dávno svoje poslanie, ich rozbúrané múry, ktoré v priebehu stáročí pomaly mizli v krajine, stále dýchajú históriou a tajomnosťou rôznych legiend. Tribečské lesy boli od praveku pokryté sústavou výšinných hradísk a opevnených osád, ktoré sa pre svoju strategickú polohu prebudovávali na kamenné hrady. Jeden zo strategických horských prechodov vedúcich z Požitavia na Ponitrie, kontroloval hrad Hrušov. Pomenovanie vraj dostal podľa planých hrušiek, ktoré hojne rástli v jeho okolí. Legendy spomínajú smoliara Huruša, ktorý zachránil pána Forgácha z Gýmeša a jeho sluhu. Tých pri poľovačke na jeleňa zastihol lejak a tma. Za to, že ich smoliar prichýlil vo svojom príbytku, chcel sa mu veľkomožný pán odvdáčiť, a tak dal vybudovať hrad, ktorý pomenoval po smoliarovi Hrušov a jeho v ňom ustanovil za kastelána. Najstaršie dejiny tohto strážneho hradu sa spájajú s rodom Čákovcov (1283). Ako stavebníka hradu najčastejšie považujú Matúša Čáka Trenčianskeho. Po jeho smrti hrad Hrušov vystriedal niekoľko dočasných vlastníkov i záložných pánov a jeho múry boli svedkami mnohých bojov, bitiek, vražd a útekov. Príbehy, ktoré sa odohrali za múrami hradu, sú opradené tajomstvom a len kamene z rozpadnutých múrov, rozkotúlané do okolia, poznajú skutočnú pravdu. Rabovanie cisárskych vojsk v roku 1708, spôsobilo, že hrad ostal opustený a postupne sa menil na zrúcaninu. V rokoch 1928-1930 sa múry Hrušova dočkali konzervácie a vďaka nej sa zachovalo torzo tohto hrdého hradu. Nie div, že je rokmi vyhľadávaným miestom na výlety a pikniky. Je to totiž až gýčovo romantické miesto. Aj prezident T. G. Masaryk rád navštevoval okolie hradu v čase oddychu na svojom koni menom Hektor. Po smrti prezidenta (14. 9. 1937) mu bol na lúke pod hradom Hrušov postavený pamätník.

Hrad dnes nemožno z cesty vidieť, je ukrytý v lesoch medzi obcami Topoľčianky a Skýcov, ale z jeho múrov je nádherný výhľad do okolia. Krásne vidieť pohorie Tribeč, Pohronský Inovec, obce Skýcov, Jedľové Kostolany, Hostie, Obyce a asi každý, kto pozná legendu o Alžbete Rákocziovej, si na ňu spomenie pri výhľade z hradu.

O legende vypovedá aj obraz zavesený v kaplnke topoľčianskeho kaštieľa. Alžbeta s manželom vraj utiekla pred tureckými vojakmi na hrad Hrušov a keď ju tam Rákoczi ponechal osudu. Ona, aby sa

Okolie hradu je často využívané aj na aktivity lesných pedagógov.

nedostala Turkom do rúk, skočila z hradnej bašty a zabila sa. Každý rok o polnoci, na výročie Alžbetinej smrti, vraj obraz hradnej panej s buchotom spadne zo steny. Iná legenda hovorí ale o tom, že ju pri páde v lete zachytili dvaja anjeli a ukryli ju pri Topoľčiankach, kde sa vraj dožila vysokého veku.

Mnohí hľadači pokladov poznajú legendu o hrušovských pokladoch, a radi by ich našli. Povráva sa, že v pivniciach pod Hrušovom boli v troch sudoch ukryté poklady. Jeden strážil obrovský rak, druhý had a na tom treťom sedel kohút. Raz sa za cennosťami vybral jeden pastier, ktorého do pivníc hradu spustili kamaráti na lane. Z jedného suda si chcel pastier nabráť zlaté mince, kohút zakikírkal, had zasyčal a rak klepetami prestrihol lano, ktoré držalo závažie nad prvým sudom. Závažie spadlo na pastiera a zabilo

ho. Odvtedy sa do hrušovského podzemia už nikto nikdy neodvážil.

Archeologické prieskumy však dokázali, že z hradu Hrušov viedol podzemný tunel, ktorý vyúsťoval v parku pri topoľčianskom kaštieľi. Vraj bol ten tunel taký veľký do výšky a do šírky, že ním páni z Hrušova utekali na voze ťahanom koňmi.

O legendách a príbehoch spájaných s hradom Hrušov by sa dalo písať donekonečna, keďže tento hrad prežil skutočne veľa. Jeho zrúcanina týčiac sa na skalnom hrebeni privíta ročne tisíce návštevníkov.

Od roku 2004 sa o záchranu zrúcaniny Hrušova stará Občianske združenie Leustach z Nitry a aj v spolupráci s Lesmi SR, š. p., OZ Topoľčianky, vytvárajú v okolí hradu Hrušov krásne prostredie vhodné na rodinné výlety či výlety spojené s poznávaním histórie Slovenska. Pod hradom je vybudovaný priestranný altánok, ohnisko a niekoľko informačných tabúľ približujúcich návštevníkom históriu hradu, a aj zopár banerov, ktoré hlavne malým návštevníkom spríjemnia čas výletu. Do budúcnosti je plánovaných ešte mnoho úprav hradu a jeho okolia. V minulosti bývali na betónovej platni pod hradom zábavy pre ľudí z okolitých obcí a víziou do budúcnosti je vybudovať tu malý amfiteáter, kde by sa mohli konať rôzne kultúrne podujatia a tak by múry Hrušova začali načúvať novým príbehom ľudí.

Pri cestovaní po okolí Topoľčianok navštívte určite toto čarovné miesto, ktoré si v krásnej lesoch stráži svoje tajomstvá.

Katarína Garajová
OZ Topoľčianky

Doprava dreva lesnou železnicou VII

Lesná železnica Klákovskou dolinou

Počas existencie uhorských úradov bol v Klákovskej doline prebytok prestarnutých porastov a vznikali problémy s plánovaným vývozom množstva drevnej hmoty povozmi. Do roku 1924 bol zastúpený v lesných porastoch najviac buk (51%), doplnený jedľou (49%). Predpokladaný plán ťažby bol 44.000 m³. No kapacitné možnosti odvozu dreva ovplyvňovali výšku ťažby, takže ťažbu nebolo možné zvýšiť nad 16.800 m³. Už v tom období sa uvažovalo o vypracovaní projektu na výstavbu lesnej železnice. Po reorganizácii lesného hospodárstva bola Žarnovica nielen sídlom lesného závodu, ale aj Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov, do správy ktorého v roku 1923 patrilo 77.930 hektárov lesa. Stavebné práce na lesnej železničke Klákovskou dolinou sa začali roku 1924 a v jednotlivých etapách pokračovali až do roku 1930. V rokoch 1924-1927 bol vybudovaný úsek od Žarnovice cez Brod-Hrabičov-na Pavlovu Lúčku s dvoma odbočkami na Brod-Maras dolinu a Hrabičov-Megovú. Do roku 1930 vznikol úsek Hrabičov-Kľak-Megová. Tretia vetva bola vystavaná po Šarkanov jarok (smer na obec Píla). Lesná železnica mala na trati niekoľko drevoskladov, do ktorých sa drevo približovalo ríznami a súkromnými konskými a volskými záprahmi. Jeden z takýchto drevoskladov, najväčší na trati, bol aj v lokalite Pokuty, kde sa železnička rozvetvovala do dvoch dolín. Celková dĺžka trate bola 34,3 km, úsek zo Žarnovice na Pavlovu lúku meral 21,9 km. Povolená rýchlosť bola 15 km/hod. Prvý vlak prešiel dolinou 1. októbra 1928. Počas celej existencie železničky a v rámci OZ Žarnovica jazdilo na nej šesť typov parných rušňov a tri motorové lokomotívy, 291 oplenových a 143 plošinových vozňov. V inventári bol aj jeden uzatvorený vagón a drezina s motorom Jawa 250. Zaujímavosť je, že ako palivo

Vlak s nákladom dreva.

Vyzdobený rušeň Sigl.

Zemný dvojoblúkový most Pokuty.

Lokomotíva O&K na moste Pokuty.

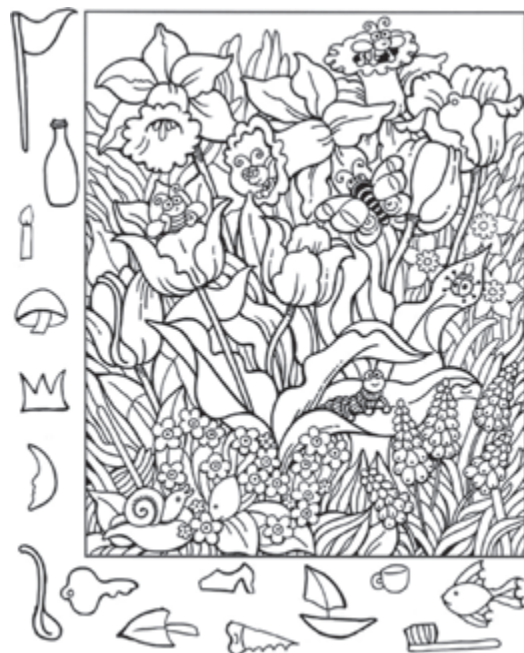
sa v parných rušňoch používalo uhlie, ak bol vlak zaťažený, a drevo, ak šiel vlak bez záťaže. Železnica premávala na začiatku vo dne v noci, neskôr dvakrát za deň po ustálenej trase. Výhody lesnej železnice sa však ukázali v plnom rozsahu až po dokončení výstavby celej trate a po jej uvedení do prevádzky. Lesná železnica umožnila nielen spracovať väčšie množstvo vyťaženého dreva, a tým rýchlejšie zbaviť les prestarnutých porastov, ale vytvorila aj nové pracovné príležitosti pre obyvateľov z dedín Klákovskej doliny už počas výstavby, ako aj počas prevádzky. Železnička od svojho vzniku v roku 1924 až po ukončenie prevádzky v roku 1966 zohrávala významnú hospodársku úlohu pri zvoze dreva. Touto investíciou boli vytvorené veľmi dobré podmienky aj pre rozvoj drevospracujúceho priemyslu v Žarnovici a okolí. Vyše štyroch desaťročí slúžila lesná železnica v Žarnovici svojmu účelu. Za tisíckami kubických metrov dreva, ktoré jej vlaky prepravili, sú aj osudy niekoľkých desiatok jej zamestnancov.

Obce mikroregiónu Klákovská dolina v spolupráci so štátnym podnikom LESY SR, Odštepny závod Žarnovica, vybudovali náučný chodník po trase zrušenej lesnej železnice. Trasa chodníka sa začína v meste Žarnovica na železničnej stanici alebo priamo v centre mesta. Pokračuje obcami Horné Hámre, Župkov, Hrabičov, Pilka, Kollárová, Pavlova Lúčka, Megová, Podklák, a následne sa vracia späť po pôvodnej trase do Žarnovice. Najzaujímavejšou a zároveň najzachovanejšou pamiatkou na chodníku je dvojoblúkový zemný most Pokuty, unikát svojej doby, postavený z prírodného kameňa. Je to jeden z posledných reliktov zaniknutej lesnej železničky, ktorá sa v minulosti kľukatila Klákovskou dolinou a viac ako 40 rokov slúžila na dopravu dreva z lesov pohoria Vtáčnik. Most je zaradený do siete Významných lesníckych miest.

Milan Longauer

Milí kamaráti,

konečne sme sa dočkali ochladenia. Pomaly som už prestával veriť, že sa ešte dosýta najem húb v našom lese. Ale predsa som sa dočkal. Dokonca tu vyrástli aj hríby kráľovské. Tie majú ružový klobúk a od spodnej strany sú nádherne žlté. Okrem kopy dubákov, som už našiel aj hríb satan. Bříříf... ešte teraz ma striasa, keď si pomyslím, že by som si ho mohol pomýliť s iným hríbom. Našťastie plávky a rýdziky nie sú jedovaté, hoci mnohé druhy sú ťažko stráviteľné. Mne sa aj tak najviac páčia modráky. Nevieť sa vynadivať, ako po odhryznutí menia farbu... takmer ako keby som ich polial atramentom. A viete, čo som si všimol? Dubáky u nás rastú ruka v ruke s muchotrávkami červenými. Nevieť, či je to pravidlo, ale u nás v lese je to tak. Tak hor sa do lesa, hríbiky traste sa ☺
Prajem vám veľa hubárskych zážitkov a zábavy ☺ Kamarát jazvec Mišo

UVERÍTE?

Kreslo vyrezané vreckovým nožíkom

Vyrezávanie sôch z hrubých kusov guľatiny motorovou pilou je tradičným ťahákom viacerých podujatí. Špeciálne upravené náradie umožní v priebehu niekoľkých hodín vyrezať stojaceho medveďa, útočiaceho orla či jazveca vyzerajúceho z nory. Kreslo, ktoré vidíte na obrázku, by z tohto uhľa pohľadu nebolo ničím výnimočné, keby ho autor nevyrezal v priebehu dvoch rokov vreckovým nožíkom. Dánsky lesník Ulman Beck z Viborgu (región Stredné Jutsko) bol v roku 2012 poverený úlohou monitorovať počty veľkých šeliem, najmä vlkov a medveďov, migrujúcich na sever tohto polostrova. „Hliadkovali

sme v 12-hodinových intervaloch a priznám sa, nemal som šťastie a žiadne šelmy som neuvidel," priznal po niekoľkých mesiacoch. Už pri druhej hliadke však Ulman Beck našiel čerstvý peň impozantných rozmerov a pre nedostatok inej činnosti začal doň vyrezávať. „Najskôr iba tak, bez rozmyslu, no po čase začal výtvar dostávať podobu kresla, a tak som sa pustil týmto smerom," hovorí ľudový rezbár. Hoci sa kontrola pohybu šeliem v centrálnej časti Dánska ukázala ako bezpredmetná, nariadení tohto lesníka pre istotu posielali na stráž ešte viac ako rok. Za ten čas vzniklo dielo, ktoré Dánom závidia svetové galérie. Nejde totiž o výsledný efekt, i keď aj ten je veľmi dobrý, ale najmä o príbeh tohto výtvoru.

RECEPTÁR

Tekvicová polievka so slaninkou

Príprava: 15 min, úprava: 50 min, porcie: 4

Základné suroviny: 2 lyžice rastlinného oleja, 1 cibuľa, 1 tekvica Hokkaido, 1 ks zeleru, 1 väčší zemiak, 1 strúčik cesnaku, 1 l zeleninového vývaru

Ostatné suroviny: soľ, mleté čierne korenie, sladká paprika, majoránka

Toasty: 1 ks bielej bagety, 2 strúčiky cesnaku, extra panenský olivový olej, 100 g oravskej slaniny, parmezán

Postup: Zemiak a zeler ošúpeme a nakrájame na malé kocky. Tekvicu aj so šupkou pokrájame na kocky. Cibuľu ošúpeme a nasekáme ju nadrobno. Vo väčšom hrnci rozpálime olej a opražíme na ňom cibuľku. Pridáme tekvicu, zeler i zemiak a krátko orestujeme. Osolíme, okoreníme, poprášime paprikou a pridáme prelisovaný cesnak. Zalejeme vývarom a prikryté varíme na slabom ohni asi 50 minút. Medzitým si v rúre pod grilom ugrilujeme bagetku, ktorú sme potreli olivovým olejom a prelisovaným cesnakom. Plátky slaniny tiež ugrilujeme v rúre do chrumkava.

Nakoniec polievku rozmixujeme do krémova pomocou ponorného mixéra, dochutíme majoránom, prípadne dosolíme. Na tanieri dekorujeme slaninkou, strúhaným parmezánom a podávame s grilovanou bagetkou.

Dobrá chuť!

Október

1.	P	Arnold
2.	U	Levoslav, Levoslava Svetový deň architektúry
3.	S	Stela
4.	Š	František Svetový deň ochrany zvierat Sviatok sv. Františka z Assisi, patróna všetkých zvierat a vtákov BIOSTYL – 11. veľtrh zdravej výživy, ekológie a zdravého životného štýlu – Incheba Bratislava Slovmedica – 20. výstava zdravotníctva - Incheba Bratislava
5.	P	Viera Medzinárodný deň učiteľov BIOSTYL – 11. veľtrh zdravej výživy, ekológie a zdravého životného štýlu – Incheba Bratislava Slovmedica – 20. výstava zdravotníctva - Incheba Bratislava
6.	S	Natália Svetový deň úsmevu BIOSTYL – 11. veľtrh zdravej výživy, ekológie a zdravého životného štýlu – Incheba Bratislava Slovmedica – 20. výstava zdravotníctva - Incheba Bratislava
7.	N	Eliška
8.	P	Brigita Deň starých rodičov
9.	U	Dionýz, Dionýza
10.	S	Slavomíra Svetový deň duševného zdravia
11.	S	Valentína
12.	P	Maximilián, Max
13.	S	Koloman
14.	N	Boris
15.	P	Terézia Svetový deň umývania rúk
16.	U	Vladimíra
17.	S	Hedviga MODDOM – 23. medzinárodný veľtrh nábytku, bytových doplnkov a interiérového designu - Incheba Bratislava
18.	Š	Lukáš, Lukas Svetový deň monitorovania vody MODDOM – 23. medzinárodný veľtrh nábytku, bytových doplnkov a interiérového designu - Incheba Bratislava
19.	P	Kristián, Kristiána MODDOM – 23. medzinárodný veľtrh nábytku, bytových doplnkov a interiérového designu - Incheba Bratislava
20.	S	Vendelín, Vendelína MODDOM – 23. medzinárodný veľtrh nábytku, bytových doplnkov a interiérového designu - Incheba Bratislava
21.	N	Uršuľa MODDOM – 23. medzinárodný veľtrh nábytku, bytových doplnkov a interiérového designu - Incheba Bratislava
22.	P	Sergej
23.	U	Alojzia
24.	S	Kvetoslava, Kvetoslav Medzinárodný deň školských knižníc
25.	Š	Aurel
26.	P	Demeter
27.	S	Sabína
28.	N	Dobromila
29.	P	Klára, Klarisa, Kiara
30.	U	Šimon, Simona
31.	S	Aurélia

LDM – Školské polesie Kysihýbeľ, 10-11/2018– krátkodobá výstava fotografií z praktických cvičení a exkurzií študentov Lesníckej školy v Banskej Štiavnici,
LDM – 100 rokov od spoločného obhospodarovania štátnych lesov na Slovensku, 16. – 17. 10. 2018, – medzinárodná konferencia pri príležitosti 100. výročia vzniku ČSR

Erby s nádychom lesa

Erb obce Horná Trnávka (okres Žiar nad Hronom)

Erb obce Horný Hričov (okres Žilina)

Erb obce Hrádok (okres Nové mesto nad Váhom)

Erb obce Sedliacka Dubová (okres Dolný Kubín)

Erb obce Veľké Kozmálovce (okres Levice)

Erb obce Východná (okres Liptovský Mikuláš)

Erb obce Záborské (okres Prešov)

September 2018

Životné jubileá

50 rokov

Ing. Rudolf Padyšák, technik, LS Rajecké Teplice – OZ Žilina
Jozef Mihaliak, vedúci LO, LS Oravská Polhora – OZ Námestovo
Rastislav Ondrejka, vedúci LO, LS Brádno-Tisovec – OZ Rimavská Sobota
Cyprián Horňák, vedúci LO, LS Slanec – OZ Sobrance
Katarína Šípková, referent vnútropodnikových prevodov – OZ Semenoles Liptovský Hrádok
Ing. Ján Bobro, vedúci Odboru evidencie pozemkov a reprivatizácie – GR Banská Bystrica

60 rokov

Anna Šperková, fakturant dreva – OZ Beňuš
Drahotín Gallo, vedúci LO, LS Nižná Slaná – OZ Rožňava

Pracovné jubileá

20 rokov

Mgr. Ján Kostrian, právnik – GR Banská Bystrica
Ing. Jana Vajová, manažér verejných obstarávaní – GR Banská Bystrica

25 rokov

Ing. Martin Vanous, vedúci LS, LS Spišská Nová Ves – OZ Prešov
Ing. Jozef Bystriansky, životné prostredie a ochrana prírody – GR Banská Bystrica
Ing. Marcela Mojžišová, GIS – GR Banská Bystrica

30 rokov

Ing. Jozef Krochta, riaditeľ OZ – OZ Prešov
Ing. Ľuboslav Kolesár, referent správy LP a reprivatizácie – OZ Prešov
Ing. Peter Eliáš, referent správy a manažmentu majetku, referent správy LP a reprivatizácie – OZ Prešov

35 rokov

František Homola, vedúci LO, LS Liptovská Osada – OZ Liptovský Hrádok
Ing. Štefánia Sirková, referent MTZ a nákupu – OZ Revúca
Peter Szabó, vedúci LO, LS Kokošovce – OZ Prešov
Dušan Koval, referent technickej prípravy výroby – OZ Sobrance

Starobný dôchodok

Juraj Stehlík, vedúci LO, LS Divín – OZ Kriváň
Miloš Černaj, vedúci LO, LS Nižná Slaná – OZ Rožňava
Ing. Michal Bencúr, referent správy a manažmentu majetku – OZ Košice

Jana Lásková

Zasmejte sa

Ide automobilista, keď tu ho predbehne kura. Vodič pridá, ale nedokáže ho dobehnúť, iba vidí, ako zabehlo do statku. Príde tam a pýta sa statkára, či je to pravda, že má tak rýchle kura.

„Áno, mám. Je špeciálne vyšľachtené, aby malo veľké stehienka.“

„A neprejavuje sa to na chuti?“

„Neviem, ešte sme žiadne nechytilli!“

Drevený sochár

Exotické dreveniny sa pod jeho rukami menia na nepoznanie. Jeho fantázia nepozná hranice, a ako sám hovorí: „Vo svojej práci sa snažím zachytiť ducha objektu, ktorý je zmrazený v určitom okamihu.“ Mike ako grafik a dizajnér objavil v dreve možnosti na vyjadrenie svojich názorov, predstáv a zhmotnenie jedinečných okamihov. Rezbárstvo a dokonale jemné opracovávanie dreva sa stali jeho vášňou, a možno aj preto ho všetci v okolí prezývajú „drevený“ rezbár.

Z tohto koníčka sa Mike Yokotakemu stal hlavný spôsob vyjadrovania a komunikácie. „Svoju inšpiráciu hľadám v prírode, odkiaľ čerpám všetky moje nápady... skrátka rád vytváram krásne veci z dreva.“ Jeho práca je často pestrá, energická a je ovplyvnená jeho vzdelaním v oblasti umeleckej réžie a grafiky. Preto pri tvorbe neustále kombinuje rôzne druhy exotických drevín.

„Mám svoj vlastný spôsob ako tvoriť sochy. Začnem formovať jednotlivé, zdanlivo nesúvisiace prvky, ktoré sa po krátkom čase stávajú odnímateľnými časťami celku. Práve to mi dovoľuje pružne tvarovať celú sochu prostredníctvom detailov, ktoré oddeľujem, pretváram a spájam, až kým nevytvorím celú sochu s dostatočne stvárnenou dynamickosťou a hlavne takým výrazom, aký mám stanovený v mojich predstavách. Podrobne skúmam, a tiež experimentujem s mnohými rôznymi témami, pričom sa zameriavam na predmet nasledujúceho projektu a vždy sa pokúšam o nové techniky. To mi pomáha ako umelcovi vyrastať.“

Však stačí len pozrieť na pár sôch. Vašej pozornosti iste neunikne socha Chameleón, Paradox je čierny alebo biely (zebra) alebo Rhino (druh chrobáka), ktorým zhmotnil svoj zmysel pre dokonalosť.

-as-

